



I. Az iskolai év története.

1. Áttekintés.

Az 1914. évi július hó 28. napjától kezdve, amikor a háború kitört s az igazgató és összes kollegái táviratilag szállítottak állomáshelyükre, szeptember 15-ig az volt a főgond, hogy az intézet hányadán áll a háborúval: személyzetéből sorban kik vonatnak be katonai szolgálatra, kik maradnak itthon polgári s megszaporodott kötelességeik teljesítésére, gondolhat e az intézet az új iskolai év megnyitására, s ha megnyílik is az új iskolai év, esetleg nem kell-e azt az intézet épületének hadigézségési célokra való lefoglalásával megszakítani; az igazgatóság ez utóbbi okokból közelben fekvő helyiségek után is nézett, amelyek az intézeti épület esetleges katonai lefoglalása esetén az intézeti épületet helyettesíthetnék, amikor megjelent a 110285/1914. VI. b. számú rendelet az iskolai év megnyitását illető teendők tárgyában, amelyből bizonyossá vált, hogy az új iskolai év szeptember 15 én megkezdődik.

Akkor ugyan még kétesnek látszott, hogy e helyen ezt az iskolai évet zavartalanul befejezhetjük-e, de ma konstatálhatjuk, hogy az 1914—15. iskolai év megnyitásától 1915. május végi bezárásáig zavartalanul tolyt le, annyira, hogy az intézet a polg. tanítóképző intézetnek és a polgári iskolájának is egész isk. évben zavartaian otthont nyújtott.

A tanárkarnak, hogy az isk. év nyugodtan lefolyhasson. nemcsak energiára, de képesíttségének, képességének különféle újszerű érvényesítésére is szüksége volt. Behívták katonai szolgálatra Dr. Radnai Oszkárt a magyar nyelv tanárát, Nagy Ferencet a földrajz, a torna tanárát, s így ezeket az órákat az azokra képesített kartársaknak kellett ellátniok, habár ezeket ez időig nem

tanították is. Hozzá véve ehhez a min. rendelet alapján végrehajtott órarendukációkat, a tanárkarból az összes órák ellátása kitelt. Az évvégi eredmény ennek dacára sem mutatott valami lényeges, nagy hiányosságot. hacsak a gyakorlati kiképzés terén nem, melynek óraszámra felére szállított le.

A polgári tanítóképzővel pedig úgy osztatott meg az épület használata, hogy kedden, csütörtökön, szombaton délelőtt a polg. tanítóképző intézet használta azt, s ekkor délután ez az intézet. Hétfőn, szerdán, pénteken délelőtt használta ez az intézet, s délután e napokon pedig a polgári tanítóképző-intézet, amint azt a később közlendő órarendünk feltünteti.

2. A rendkívüli állapotok hatása.

Az intézet tanárkara és az egész ifjuság egész éven hazafias érzelmmel kísérte a háboru folyamatát; a siker animálta, az ellenkező lehangolta őket, — de ezeket az érzelmeket állandón az okulásnak, belátásnak értelmi mozzanatai is kísérték — úgy az órákon a tanításban, a háboru tapasztalatának a különféle ismeretekben való alkalmazásában, mint az intézeti közéletben. De nemcsak érzelm és gondolkodás volt ez, hanem tettekre került a dolog, mikor az intézet egész ifjúsága — szülői beleegyezéseket mutatván fel — jelentkezett az igazgatóságnál, hogy önként belép katonának, mert a haza védelmében részt kíván magának.

Mikor a haza veszélyben van, ilyen ajánlatot két kézzel kell fogadni, de jelen esetben arról kellett meggyőzni őket, hogy a 17 éven aluliakat be sem veszi a katonaság, az idősebbekre pedig katonai intézkedésből is rá kerül a sor. Ez a sor tényleg a 18 és 19 éves növendékekre május hóban be is következett, s a mai időben következnek be — a 18 évesekre. Koller Gyula, III. éves azonban mégis beállott katonának 1914. december végén.

Közben Hrabetz Nándor, tanárt 43 éves korában soroztak be, s még van oly tanár, aki a 42—50 év között kerül sorozásra, úgy, hogyha a háboru még soká tart, az 1915—16. isk. év sokkal nehezebb lesz, már ezért is, mint az 1914—15. isk. év.

A rendkívüli állapotokhoz illő tettek voltak a következők is.

A tanárkar minden tagja fizetésének 10/0-át ajánlotta fel 1914. augusztus hó végén a hadbavonultak itthon maradt család-

tagjai felsegítésére, s azt azóta pontosan fizeti is, ami eddig 330 korona.

Egyesek a városi akcióban folytatják jótékonyaságaikat, mások az előljáróság felhívására adakoztak, az I. és II. hadikölcsonben is kiki tehetsége szerint részt vett, s a külön, innen-onnan érkezett felhívások sem találtak siket fülekre. Ugyanezt lehet mondani az ifjuságról is. De nagyon megzavarta ezeket a hajlandóságokat a A. M. K. E. jótékony sorsjegyének szépszámu vásárlása, amely sorsjegyek a zavarosban sülyedtek el.

3. Az intézet véráldozata.

Az intézetnek legnagyobb áldozata a hazáért az volt, hogy *Nagy Ferenc*, internátusi kinevezett nevelő a harctéren hősi halált halt, azzal a hazafisággal, amely az egész intézetet jellemzi. A rohamban 4 muszkával került szembe a hős ifju. Hármat lesujtott, a negyedik az ő ütőerét találta, ami megölte őt. Utolsó szavai voltak: „Nézzétek fiuk, így kell hősi halált halni!”

Az intézet kebelében éberem él hősi emléke!

Nagy Ferenc tanár és *Nagy Sándor*, szolga a harctéren küzdenek, Szláby József, az intézet kertésze Szibériában van fogságban. Volt tanítványaink közül is estek el hős fiuk, vagy jutottak fogságba, s mai tanítványaink közül is eshetnek még áldozatul. Ennek szigoru számbavevése és kommentálása csak a háboru végével lehetséges.

4. A tantervi munka.

Bármí fájdalom tölti is el kebelünket e veszteségeken, s bár mennyire is igyekeztünk a nemzeti nagy fellendülést előmozdítani, — főkötelességünknek mégis csak azt kellett tartanunk, hogy a tanítóképzés tanítási, hivatásos munkáját — a köitülményekhez képest a lehetőleg legjobban elvégezzük. E közben sokszor volt alkalmuk és köitelességünk, hogy az ifjuság lelkét autentikus felvilágosításokkal megnyugtassuk, felvilágosítsuk s a tantervi munkára alkalmassá tegyük.

5. Növendékek halála.

Igyekezett az intézet az egészség megőrizésére, járványok megelőzésére. Mégis két tanítványunk pusztult el ez isk. évben.

Egyik *Erdőssy József*, I. éves, aki régi szivbajának lett áldozata, a másik *Tunkel János*, II. éves, aki szülei karjai közt halt meg a husvétii vakációban, mielőtt katonának éppen bevonult volna. Áldott legyen emlékük.

6. Tanárváltás.

A tanárok egészségi állapota elég jó volt. Óramulasztások azért nem nagy számban fordultak elő. De azért mégis veszítettünk egy buzgó tanárt *Quint József* személyében, aki májustól berendeltetett szolgálatra a ministeriumba. Neki lehet ez nyereség, aminek örvendénék, de az intézetnek ez veszteség, amit az enyhíthet, hogy a helyébe rendelt *Lechnitzky Gyula*, tanár méltó utódja

7. Tanügyi látogatások.

A tanári kar konferenciáin mindent megtett, ami az intézet pedagógiai és didaktikai működését előmozdíhatta. Elősegítették ezt *Farkas Sándor* kir. tan., szakfelügyelő és *Mosdósy Imre*, kir. tan., szföv. kir. tanfelügyelő urak, akik párszor látogatásaikkal tisztelték meg az intézetet.

Az ifj. egyesületek is buzgón működtek, csak az volt a nehézség, hogy a polg. tanítóképző-intézet itt működése folytán s mivel egyszerre 12 helyiséget foglalt le, néha alig volt hely, ahol ezek gyűléseit meg lehetett tartani. Nagy gyarapodást ért el az ifj. segítő-egyesület, melynek alaptókéje ma 10 ezer koronán felül áll. Tanárelnöke Miklós G., c. ig. r. tanár volt. Az ifj. önképző-kör tanárelnöke *Horvay Ede*, r. tanár volt — a tőle megszokott buzgalommal. Az alkoholelles egyesület *Quint József*, tanár berendelésével tanárelnökét májustól kezdve elveszítvén, azóta nem nagy tevékenységet fejtett ki.

A hitbéli élet azzal, hogy a r. kath. hitoktatói helyet dr. *Makay Lajos* kir. várpalotai s. lelkész foglalta el, fellendült. Oktatás ugy, mint szertartási teendők megemelkedtek.

A tantervi anyagot redukált órarend mellett is — a hadbavonultak számára is — általában elvégeztük.

Az isk. ünnepeket, a március 15-ikét — éppen a közönség nagy érdeklődése mellett — mind megtartottuk. Gondunk volt arra is, hogy a hadiállapot szülte akciókban — kirándulásokkal,

szemlélésekkel — a növendékeink is részt vegyenek. (Pl. Had-egészségi kiállítás).

A legfontosabb miniszteri rendeletek.

1. 110285/1914. sz. r. az 1914—15. isk. év megnyitását illető teendőkről — tekintettel főként az isk. helyiségekre és tanárok számára.
2. 98940/1914. A háboru alatt nagyobb iskolai kirándulások nem lehetnek.
3. 116000/1914. Szintén az isk. év megnyitása tárgyában
4. 116996/1914. Hadbavonult tanárok fizetésének felvételéről.
5. 4000/1914. eln. szám. A szegődményesek családjának ellátása tárgyában.
6. 122418/1914. Redukált tantárgyfelosztás helyben hagyása.
7. 114856/1914. *Nagy Ferenc* intern. nevelő helyébe *Pálfi Péter* rendeltetik Losoncról.
8. 115292/1914. A gyak. iskolában üresedésben levő tanítói állásra *Ligárt Mihály* helyeztetik Pápáról.
9. 127680/1914. A ministeriumba ideglenesen berendelt *Horn József* nevelő helyére ideiglenesen *Szántó Pál* rendeltetik.
10. 56044/1914. Észrevételek az 1912—13. évi tanítóképesítő vizsgálatra.
11. 5074/191. eln. sz. Az önkéntességre jogosító intézetek utolsó két évfolyambeli, 1894. és 1895. születésű növendékei önkéntesek lehetnek.
12. 5868/1914. A hadikölcsön ügyében.
13. 156567/1914. A befejező-képesítő-vizsgálat határideje megállapittatik.
14. 149078/1914. Adakozás a katonák karácsonyára.
15. 166535/1914. A háboru által okozott károsodások nyilvántartása.
16. 8744/1915. A felvételért folyamodókról szóló kimutatásban az évvégi eredmények vezetendők be.
17. 716/1915. *Zauner József* a bevonult *Pálfi Péter* nevelő helyébe ideiglenesen alkalmaztatik.
18. 2775/1915. A mozgósítás óta bevonult tanárokról kimutatás küldendő a hadügyministerhez.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

1. Dr. Baló József, az intézet igazgatója. Képesítve van elemi, valamint a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra; érettségi, továbbá középisk. tanári alap és szakvizsgálatot tett. Bölcsészettudor. Tanít 1881. óta. F. f.: VI. 3. Tanította a történetet az I.—III. osztályokban és az alkotmánytant a IV. osztályban. Heti óráinak száma 10, a „T. I. T. O. E.” elnöke.

2. Horvay Ede r. tanár. Képesítve van elemi iskolákra, továbbá a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra. Végezte a tanítóképző-intézeti tanári tanfolyamot Zenetanári vizsgálatot tett. Tanít 1891. óta. F. f.: VII. 3. Tanította a német nyelvet és a hegedüt az I.—IV. osztályokban és a protestáns egyházi éneket a IV. osztályban, s mint helyettes tanította a magyart a III. és IV. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 20. A IV. oszt. főnöke. Az ifj. önképzőkör tanárelnöke és ifj. könyvtár őre.

3. Hrabetz Nándor r. tanár. Okl. rajztanár. F. f.: VIII. 2. Tanította a rajzot és a kézügyességet az összes osztályokban, s mint helyettes a tornát a III. és IV. osztályban. Heti óráinak száma 20. A II. oszt. főnöke.

4. Lechnitzky Gyula r. tanár — *Quint József*, május óta a a Ministeriumba berendelt tanár utódja, aki *Quint* tanárnak összes munkakörét vette át május hóban.

5. Ligárt Mihály gyakorló iskolai tanító. Képesítve van elemi iskolákra. F. f.: VIII. 3. Tanít 1886. óta. Vezette a gyakorló iskolának összes tagozatait, s az ifj. egyesületet; részt vett a gyakorlati kiképzésben.

6. Miklós Gergely c. ig., r. tanár. Képesítve van elemi iskolákra, továbbá a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból polgári iskolákra. Tanít 1880 óta. F. f.: VII. 2. Tanította a biológiát az I. és II., a fizikát és kémiát a III. és IV. osztályban, s mint helyettes a földrajzot az I. és II. osztályban. Heti

óráinak száma hospitálással 18, Az ifj. segítő-egyesület tanárelnöke. A természettani és vegytani szertárak őre.

7. Nagy Ferenc r. tanár. Katonai szolgálatot teljesít.

8. Quint József r. tanár. Képesítve van a tanítóképző-intézetekre és a tornából a középiskolákra. Vezette a tanítási gyakorlatokat, tanította a pedagógiai tárgyakat az összes osztályokban és az egészségtant a IV. osztályban, s mint helyettes tornát az I. és II. osztályban. Az ifj. alkoholelleses egyesület tanárelnöke. Az I. oszt. főnöke. F. f. : IX. 2. Heti óráinak száma 22. Tanít 1906 óta, a „T. I. T. O. E.“ főtitkára. 1915. május hó óta szolgálattételre berendelve a Ministériumba.

9. Dr. Radnai Oszkár r. tanár. Katonai szolgálatot teljesít.

10. Snasel Ferenc r. tanár. Képesítve van gazdasági intézetekre. Tanította a mennyiségtant és gazdaságtant mind a négy osztályban. Tanít 1887 óta. F. f. : VII. 3. A III. oszt. főnöke. Heti óráinak száma hospitálással 21.

11. Sztankó Béla r. tanár. Képesítve van elemi iskolákra, továbbá nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból polg. iskolákra. Végezte a tanítóképző intézet tanári tanfolyamot. Zene-tanári vizsgálatot tett Tanít 1889 óta. F. f. : VII. 3. A felső nép és polg. isk. tanítóvizsgáló bizottság tagja. A tanári könyvtár őre. tanította az éneket, zenét, összhangzantant és a róm. kath. egyházi éneket az I.—IV. osztályokban, s mint helyettes, a magyart az I. és II. osztályban, földrajzot a III. ban. Heti óráinak száma hospitálással együtt 21.

12. Dr. Wladár Márton intézeti orvos.

A hittan tanárai.

1. Bogoevich Gy. Genádie, gör. kel. román hitoktató ; heti 1 órában tanított.

2. Hüttl Ármin, ág. hitv. ev. segédlelkész és tanító, az ág. hitv. evang. tanulók hitoktatója ; heti óráinak száma a tanítóképzőben 4, a gyakorló iskolában 1 ; összesen 5.

3. Józan Miklós unitárius hitoktató. Tanította az unitárius tanulókat : heti 1 órában.

4. Kiss Áron ref. hitoktató. A ref. tanulók hitoktatója : heti 2 órában — a gyak. iskolában.

5. Losonczy Lajos, hittanár, az ev. ref. tanulók hitoktatója. Heti óráinak száma a tanítóképzőben 4.

6. Dr. Makay Aladár róm. kath. hitoktató ; a róm. kath. tanítójelöltek és a gyakorló iskola róm. ka h. tanulóinak hitoktatója. Heti óráinak száma a tanítóképzőben 8, a gyak. iskolában 3 ; összesen 11.

A tanítóképző-intézeti tanárképző Apponyi-kollégium tanárjelöltjeinek didaktikai gyakorlatai.

A 171950/1913. VI. b. sz. m. rendelet átformálja és sokkal intenzívebbé teszi a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek didaktikai gyakorlatait; először azzal, hogy felemeli az óraszámot, melyben az I. évesnek hospitálnia, a II. évesnek folytatólagos tanítást kell tartania; másodsor azzal, hogy mind a hospitálást, mind a folytatólagos tanítást a régi gyakorlat 4 hetéről a külön szept. 4 héttel és a külön januári 4 héttel összesen 8—8 hétre emeli fel, végül mert a m. rendelet egész szelleme arra indít, hogy a tanárjelölt úgy a tanítóképző intézetben, mint a gyak. iskolában a réginél több otthonosságra vezettessék.

A szakvezető tanárok érzvén e rendelet fontosságát, mindent elkövettek, hogy az mennél jobban végrehajtsák. Együtt állapodtak meg a szakvezető tanárok az egyöntetűség céljából, hogy I. évesektől egyformán kiállított „hospitálási jegyzetek” a II. évesektől egyformán kiállított „tanítási tervezetek” kívántassanak. S habár a rendkívüli állapotok következtében a m. rendelet végrehajtása, mivel a tanárjelöltek sorban szólítottak be a katonasághoz, — nem a legtökéletesebb volt, kimondható, hogy ezek a didaktikai gyakorlatok tökéletesedtek, s évről-évre jobban el fogják érni a céljukat.

I. éves tanárjelöltek voltak:

1. Geyer Béla, 2. Mácsay Károly, 3. Prohászka Ferenc, 4. Mártonffy Károly, 5. Sipos András, 6. Izay Károly.

II. éves tanárjelöltek voltak:

1. Fliegler Miklós, 2. Znojemszky Ferenc, 3. Kishonti Barna. *Izay Károly* és *Kishonti Barna* bizonyítványt is nyertek a didaktikai gyakorlataikról.

2. A növendékek.

I. osztály.

1. Ambrus Alajos, 1898. augusztus 14. Budapest; róm. kath., magyar; apja — András, gyári munkás. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

2. Baki Vince, 1899. március 4. Nagyszénás; ág. ev., magyar; apja — Vince, urasági kocsis. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

3. Bartos József, 1900. február 21. Budapest; róm. kath., magyar; apja — Ádám, fodrászmester. Végzett tanulmányai: gymn. IV. oszt.

4. Bauer Jenő, 1900. június 18. Budapest; róm. kath., magyar; apja meghalt, anyja özv. Bauer Istvánné, magánzó. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

5. Benke Gyula, 1899. október 5. Uzon; unit. magyar; apja — János, földműves. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. osztálya.

6. Bertók Lajos, 1899. január 13. Titel; ref., magyar; apja — Benjamin, nyomdai munkás. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

7. Bitai György, 1900. április 25. Papolcz; ref., magyar; apja — Albert, földműves. Végzett tanulmányai: polgári iskola IV. oszt.

8. Buchinger József, 1899. június 14. Budapest; róm. kath., magyar; apja — János, vendéglős. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

9. Csikesz Endre, 1900. augusztus 20. Szigetszentmiklós; ref., magyar; apja — Endre, tanító. Végzett tanulmányai: gym. IV. oszt.

10. Demecs Kálmán, 1898. június 2. Budapest; róm. kath., magyar; apja — Lajos, főpatkoló mester. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

11. Gál Károly, 1899. május 19. Barót; róm. kath., magyar; apja — Lajos, földműves. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. osztály.

12. Gremesperger Sándor, 1898. szeptember 29. Budapest; róm. kath., magyar; gyámja — Heintz József szobafestő. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

13. Gütting Frigyes, 1899. augusztus 23. Budapest; róm. kath., magyar; apja — József, mészáros. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

14. Hangel József, 1898. szeptember 13. Budapest; róm. kath., magyar; apja — József, főv. c. igazgató. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

15. Harrer Rezső, 1899. június 19. Budapest; róm. kath., magyar; apja — József, lakatossegéd. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

16. Horváth Gyula, 1900. március 6. Kispest; róm. kath., magyar; anyja özv. — Józsefné, nyomdai munkásnő. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

17. Horváth István, 1899. június 12. Budapest; róm. kath., magyar; apja — István, tanító. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

18. Kertész Gyula, 1900. június 7. Budapest; róm. kath., magyar; anyja özv. — Gyuláné, varrónő. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

19. Kiss Imre, 1889. augusztus 1. Pacsér; ref., magyar,

apja — József, malommunkás. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

20. Koller János, 1899 november 2. Budakalász; róm. kath., német, apja — Márton, közműves. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

21. Kondor Béla, 1897. március 16. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Árpád, áll. detektív. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV.

22. Kovács Kálmán, 1899. február 22. Rimakokova; róm. kath., magyar, anyja — Gyuláné, magánzó. Végzett tanulmányai: gimn. IV. oszt.

23. Kovács Sándor, 1898 november 4. Gyulavári; ref., magyar, — apja Lajos, majoros. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

24. Kovács Lajos, 1898. december 11. Budapest; róm. kath., magyar, apja — János, asztalossegéd. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

25. Ladányi József, 1898. május 9. Budapest; róm. kath., magyar, apja — János, gánczgyári előmunkás. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

26. Langhammer László, 1898. december 14. Budapest; róm. kath., magyar, apja — József kereskedő. Végzett tanulmányai: gimn. IV. oszt.

27. Márkus József, 1898 június 24. Budapest; róm. kath., magyar, apja — József, orsz. kaszinói alkalmazott. Végzett tanulmányai: gimn. IV. oszt.

28. Mezey Dezső, 1900. január 6. Budapest; ref., magyar, apja meghalt, anyja özv. — Péterné, dohánytőzsde. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

29. Mészáros Kálmán, 1900. szeptember 17. Arad; róm. kath., magyar; apja — László, mészáros. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

30. Molnár Géza, 1900. augusztus 10. Budapest; róm. kath., magyar; apja — Géza, férfiszabó. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

31. Nagy István, 1899. május 10. Kunhegyes; ref., magyar, nev. apja — Ács János, ács. Végzett tanulmányai: gimnázium IV. oszt.

32. Neliba Zoltán, 1893. február 22. Budapest; róm. kath., magyar, anyja özv. — Ferencné, elárusítónő. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

33. Nyerges István, 1887. június 2. Budapest; ref., magyar, apja — István, főv. altiszt. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. osztály.

34. Parragi Antal, 1898. szeptember 14. Budapest; róm.

kath., magyar, apja — Antal, lakatossegéd. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

35. Pásztor László, 1899. március 12. Pusztagyarmat; róm. kath., magyar, apja — Ferenc, tanító. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

36. Rosu Ádám, 1898. július 27. Ujozora; gör. kel., román, apja — Pal, földész. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

37. Sándor Miklós, 1899. november 30. Dunaföldvár; róm. kath., magyar, apja — Péter, f.öv. igazgató. Végzett tanulmányai: gimn. IV. oszt.

38. Süttő József, 1898. október 24. Etyek; ref., magyar, apja — István, őr. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

39. Szabó József, 1899. december 16. Makó; róm. kath., magyar, apja — Aladár, tanító. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

40. Szepesi János, 1898. április 7. Erzsébetfalva; róm. kath., magyar, apja — János, esztergályossegéd. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

41. Tanner Gyula, 1898. december 6. Feldebrő; róm. kath., magyar; apja — János, esztergályossegéd. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

42. Tápai László, 1899. december 20. Budapest; róm. kath., magyar; apja — László, vendéglős. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

43. Weszely Károly, 1899. október 18. Budapest; róm. kath., magyar, anyja özv. — Gyuláné, kereskedő. Végzett tanulmányai: gimn. IV. oszt.

44. Wurdits Imre, 1898. augusztus 10. Lakompak; róm. kath., német, apja — Pál, tanító. Végzett tanulmányai: polg. isk. IV. oszt.

II. osztály.

1. Bors András, 1899. május 26. Budapest; ág. ev., magyar, apja — Mihály, szolga.

2. Bóczy Antal, 1898. február 1. Tapolcza; róm. kath., magyar, apja — Antal, szijgyártó.

3. Breznay Ferenc, 1898. február 28. Abafalva; róm. kath., magyar, apja — Gyula, géptulajdonos.

4. Butyka Vilmos, 1897. november 17. Nagyborosnyó; ref., magyar, apja — Vilmos, igazgató.

5. Cseh Endre, 1897. november 15. Zágon; ref., magyar, apja — Ignác, körjegyző.

6. Csutorás Ferenc, 1898. augusztus 15. Szentbalázs; róm. kath., magyar, apja — Lajos, kántortanító.

7. Duffek Károly, 1897. december 28. Píla; róm. kath., magyar, apja — Mihály, tanító.

8. Farkas István, 1898. október 10. Tura; róm. kath., magyar, apja — János, gépkezelő.
9. Hefty György, 1899. január 24. Budapest; ág. ev., magyar, apja — Frigyes, egyet. magántanár.
10. Holup József, 1899. március 13. Balinka; róm. kath., magyar, apja — János, tanító.
11. Kiss József, 1897. február 27. Kiszitke; róm. kath., magyar, apja — Tamás, kádár.
12. Kósa Imre, 1899. június 23. Ujbattyán; róm. kath., magyar, apja — István, honvédőrmester.
13. Kóta Ferenc, 1898. július 27. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Ferenc, főv. isk. szolgál.
14. Kupits Ferenc, 1898. február 25. Bébicske; róm. kath., magyar, apja — Gyula, magánhivatalnok.
15. Lenkei István, 1898. január 16. Kistétény; róm. kath., magyar, apja Lettovics József, kőfejtő.
16. Luspay Kálmán, 1898. szeptember 10. Budapest, róm. kath., magyar, apja — Pál, gépész.
17. Papp János, 1896. július 30. Lovasberény; róm. kath., magyar, apja — János, igazgató tanító.
18. Patka Kálmán, 1898. október 11. Budapest, róm. kath., magyar, anya — Gizella, magánzó.
19. Pridafka Pál, 1897. november 6. Kőhidgyarmat; ref., magyar, anyja özv. — Pálné, kereskedő.
20. Rác Károly, 1896. szeptember 17. Kommandó; ref., magyar, apja — Márton, gyári munkás.
21. Rudolf Rezső, 1806. február 12. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Ferenc, mintázó.
22. Sass Árpád, 1898. február 10. Orosháza; ág. ev., magyar, apja — Ferenc, tanító.
23. Schmoll János, 1897. április 24. Torzsa; ref., német, apja — Jakab, földmives.
24. Schnöller Géza, 1898. február 14. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Ottó, zongorahangoló.
25. Seide Jenő, 1898. május 25. Sátoraljajuhely; róm. kath., magyar, anyja özv. — Róbertné, magánzó.
26. Sündhuber Rezső, 1899. január 19. Budapest, róm. kath., magyar, apja — Ferenc, napszámos.
27. Szabó János, 1897. május 10. Kézdiszentlélek; róm. kath., magyar, apja — Sándor, igazgató tanító.
28. Szilágyi Jenő, 1898. június 28. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Antal hiditízt.
29. Szlukovinyi Ottó, 1898. december 31. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Imre, szerelő.
30. Szuchovszky Béla, 1897. december 11. Bánk; ág. ev., magyar, apja — Zsigmond, tanító.

31. Tunkel János, 1895. november 10. Batta; róm. kath., magyar, apja — János, k. tanító. Meghalt 1915. április.
32. Vass Béla, 1897. január 21. Gidófalva; ref., magyar, apja — Dénes, nyug. tanító.
33. Virágh Aladár, 1896. december 20. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Mihály, főv. altiszt.
34. Zomzelly Ferenc, 1896. április 16. Érd; róm. kath., magyar, apja — István, takács.

III. osztály.

1. Ádám Lajos, 1898. május 13. Szigetszentmiklós; ref., magyar, apja — Jenő, állami rendőr.
2. Bösze Elek, 1897. június 3. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Antal, raktáros.
3. Busch Mátyás, 1896. november 13. Szigetcsép; róm. kath., magyar, apja — Ferenc, földműves.
4. Debreczy József, 1895. november 11. Csomakőrös; ref., magyar, apja — József, földműves.
5. Flóry Győző, 1896. június 25. Budapest; róm. kath., magyar, apja — József, műszaki vezető.
6. Görög István, 1898. június 14. Budapest; róm. kath., magyar, apja — György, főv. sétányőr.
7. Hán Győző, 1896. novem. 22. Budapest; róm. kath., magyar, apja — János, gyáriszolga.
8. Horváth János, 1898. szeptember 23. Répcze—Szemere; róm. kath., magyar, apja — János, hiv. szolga.
9. Jósvay Gábor, 1898. április 13. Poroszló; róm. kath., magyar, apja — Gábor, k. tanító.
10. Keresztessy Aladár, 1893. január 21. Budapest; róm. kath., magyar; apja — Ferenc, tisztviselő. Kimaradt.
11. Kajdi Gusztáv, 1897. május 12. Alsódörgicse; róm. kath., magyar, apja — Gusztáv, tanító.
12. Klell Kálmán, 1897. február 8. Budapest; róm. kath., magyar, anyja özv. Lépy Mihályné, magánzó.
13. Láng József, 1897. február 6. Budapest; róm. kath., magyar, apja — József, áll. rendőr.
14. Lázár Béla, 1897. április 23. Tiszaujlak; róm. kath., magyar, gyámja Dr. Mándy Sándor, törv. bíró.
15. Madary Gyula, 1896. november 22. Ujpest; ref., magyar, apja — Lajos, bognár.
16. Masznyik Imre, 1896. március 22. Hosszúfalu; ág. ev. magyar, apja — Gyula, lelkész.
17. Matusik István, 1894. december 27. Szarvas; ág. ev., magyar, mostoha apja Simay Ferenc, vonatfékező.

18. Neliba Ferenc, 1896. december 16. Budapest; róm. kath., magyar, anya özv. — Ferencné, elárusító.
19. Schiebel Bela 1895. december 9. Budapest: róm. kath. magyar, apja — Hubert, kezelőtiszt.
20. Schmelek Mátyás, 1896. június 17. Budapest; róm. kath., magyar, apja — János, napszámos.
21. Schnitta Alajos, 1897. szeptember 17. Budapest; ág. ev. magyar, apja — Samu, pincér.
22. Strohbach Jenő, 1897. november 28. Mármarosziget; róm. kath., magyar, apja — Vince, irnok.
23. Strohmayer Sándor, 1897. december 20. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Sándor földműves.
24. Szabó Ernő, 1898. február 20. Makó; róm. kath., magyar, apja — Aladár, tanító.
25. Sziklay László, 1897. május 31. Balogfalva; róm. kath., magyar, apja — Gyula, nyugalmazott hivatalnok.
26. Szilágyi Gyula, 1895. szeptember 4. Budapest; ref., magyar, apja — Karoly, rendőr.
27. Voloncs Ágoston, 1895. augusztus 27. Kézdiszentlélek; róm. kath., magyar, apja — Mihály, földműves.
28. Weltzel Győző, 1897. július 3. Budapest; róm. kath., magyar, — apja Barátosi Balog Benedek.
29. Vay Dezső, 1896. május 8. Gyöngyös; ág. ev., magyar, anyja özv. — Dezsőné, magánzó. Kimaradt.
30. Koller Gyula, 1897. április 8. Alap; róm. kath., magy., apja — Gyula, tanító. Kimaradt.
31. Freiszmuth Lajos, 1898. augusztus 11., Mór; róm. kath., magyar, apja — József, tanító.

IV. osztály.

- Ádám Jenő, 1896. december 14. Szigetszentmiklós; ref., magyar, apja — István, áll. rendőr.
2. Bálint Ferenc, 1896. május 6. Budapest; ref., magyar, apja — Ferenc, belügymin. segédhiv. igazgató.
3. Bárdos Sándor, 1896. márcus 17. Budakesz; róm. kath., magyar, apja — Sándor, raktárkezelő.
4. Baros Gyula, 1897. február 13. Budapest; ref., magyar, apja — László, asztalossegéd.
5. Borján Lajos, 1896. június 20. Sárszentmihály, róm. kath., magyar, apja — Mihály, magánzó.
6. Eifert János, 1897. március 7. Soltvadkert; ág. ev., magyar, apja — János, gazdálkodó.
7. Farkas János, 1897. március 7. Tura; róm. kath., magyar, apja — János, gőzgépező.
8. Freiszmuth Imre, 1896. július 2. Mór; róm. kath., magyar, apja — József, tanító.

9. Hörtelendy József, 1896. december 26. Budapest; ref., magyar, apja — József, altiszt
10. Jób János, 1896 október 19. Kismarton; róm. kath., magyar, apja — János, kávéháztulajdonos.
11. Juhász Béla, 1895. október 5. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Ignác, pénzügyi tanácsos.
12. Koller József, 1897. február 18. Lajtapordány; róm. kath., magyar, apja — József, tanító.
13. Kiefer Vendel, 1896 augusztus 24. Apatin; róm. kath., német, apja — Tamás, raktárszolga.
14. Mészáros István, 1895. november 3. Adony; róm. kath., magyar, apja István, vármegyei hajdu.
15. Mihálka Ernő, 1896, március 6. Trencsén; róm. kath., magyar, apja — Máté, hiv. szolgál.
16. Nemeth István, 1894. december 20. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Nándor, csizmadia mester.
17. Plutzer Károly, 1895. december 20. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Károly, tanító.
18. Schmall József, 1895. októb. 5. Mosontétény; róm. kath., magyar, apja — Gyula, tanító.
19. Simonkovits Sándor, 1897. február 18. Hatvan; róm. kath., magyar, apja — István, Máv. fűtő.
20. Szabó László, 1896. október 23. Sárvár; róm. kath., magyar, apja — Ferenc, szabó.
21. Szautner Lajos, 1896. május 6. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Kajetán, kántor.
22. Szilágyi Aladár, 1897. augusztus 23. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Mihály, állami tisztviselő; meghalt.
23. Töbel Ferenc, 1896 június 8. Budapest; róm. kath., magyar, apja — Vince, kovácssegéd.
24. Varga János, 1897. január 4. Budapest; róm. kath., magyar, apja — János szolgál.
25. Vecsey Géza, 1896. március 21. Budapest; ref., magyar, apja — Mózes, férfiszabó.

Statisztikai kimutatás a tanulókról.

A tanulók száma:

	O s z t á l y o n k é n t				Össze- sen
	I.	II.	III.	IV.	
Felvételért folyamodott	71	42	32	30	175
Felvételtett	57	42	32	30	161
Beiratkozott	46	34	30	25	136
Meghalt	—	1	—	—	2
Kimaradt	—	—	2	—	3
Vizsgálatot tett	44	33	28	25	130



Kora :

1900-ban született	9	—	—	—	9
1899-ben	18	6	—	—	24
1898-ban	16	14	5	—	35
1897-ben	1	9	10	7	27
1896-ban	—	3	8	14	25
1895-ben	—	1	3	3	8
1894-ben	—	—	1	1	2

Vallása :

Róm. kath. vallású	32	23	20	18	93
Református	9	4	4	5	22
Ág. h. ev.	1	6	4	2	13
Unitárius	1	—	—	—	1
Gör. keleti	1	—	—	—	1

Anyanyelve :

Magyar	41	33	28	25	127
Német	2	—	—	—	2
Román	1	—	—	—	1

Előképzettsége:

Polg. isk. IV—V. o.-ból felvétel	35	28	21	21	105
Gimnázium IV. oszt. ból	9	5	6	3	23
Reáliskola IV. osztályból	—	—	1	1	2

Szüleinek polgári állása :

Tanítás terén működik	7	9	4	5	25
Más értelmiségi pályán működik	—	3	4	3	10
Kereskedő és iparos	20	9	4	8	41
Őstermelő	5	2	4	2	13
Munkás, szolga	8	7	7	4	26
Katoná, rendőr	2	1	3	2	8
Magánzó, foglalkozás nélküli	2	2	2	1	7

Illetősége :

Bács-Bodrog vármegye	—	1	—	1	2
Békés	1	1	—	—	2
Fejér	1	5	1	2	9
Gömör	1	1	—	—	2
Háromszék	3	5	2	—	10
Heves	—	—	2	2	4
Komárom	—	—	—	1	1
Brassó Szörény	—	—	1	—	1
Moson	—	—	—	1	1

Budapest	"	36	16	20	13	85
Sopron	"	1	—	—	2	3
Somogy	"	—	1	—	—	1
Szilágy	"	—	—	1	—	1
Torontál	"	1	1	—	—	2
Vas	"	—	—	1	1	2
Veszprém	"	—	—	—	2	2
Zala	"	—	1	—	—	1
Wien	"	—	1	—	—	1

3. Épület, udvar, kert, Kertész, szolgák.

Az intézet épülete a kívánalmaknak általában megfelel. Legfőbb hiánya volt, hogy a télen nem minden helyiséget lehetett a megkívántató hőfokra emelni. Oka ennek első sorban az intézet szabad, nem védett fekvése; északnak egészen ki van szolgáltatva. De hozzá járul ehhez az a körülmény, hogy az összes ajtók, ablakok hiányosak. A központi fűtés eléggé jól működik, de arra nem vállalkozhatik, hogy a gyenge ablakok és ajtók útján szabad természetet befűtse.

Az udvar (1600 m²) teljesen megfelel a növendékek szabad mozgásainak.

A kert is teljesíti feladatait, de ebben az évben sok és nehéz akadályt képviselt, mert az intézeti kertész előbb hadba vonult, s azután orosz fogságba esett és munkás alig vagy nem volt kapható. A szolgák is folytonosan változtak az isk. évben, mert az arra való katona volt.

Az intézet berendezése most már teljesnek mondható, ami nem azt jelenti, hogy véglegesen megnyugtató. S ez a berendezés meg is szenvedett ez iskola évben, mert két iskola használta minden nap reggel 8 órától esti 8 óráig s még vasárnap is dél előtt, s bizony a kisebb koru növendékek kevesebb izléssel és kimélettel tudtak bánni vele.

4. Szertárak és könyvtárak gyarapodása.

A. *Fiziológiai szertár*: 2 drb. amerikai csavar szorító K 6'60; 1 drb induktív készülék K 13'50; 1 drb stereoskop amerikai K 5'—; 2 drb Calciumkarbid K 1'60; 1 drb Römer féle hangkulcs K 114'—; 1 drb Schefer féle resonatios készülék K 150'—; 1 drb Egyetemes állvány K 126'—; 1 drb Schmidt & Baensch féle golyós episcop vetítő készülék K 300'—; 1 drb König féle forgó tükrök K 70'—; 2 pár csalódási súly K 17'—; 1 drb König féle membrán készülék K 13'—; 1 drb Wolpert-féle carbacidométer K 15'—; Merey-féle készülékhez való membránok K 5'—; 1 drb beteg megfigyelő szertár K 22'—.

B. *Gyakorló iskolai slójd szertár*: 3 drb széles fűrész 5'82,

2 drb aprófogu fűrész 3 60, 3 drb kiakasztó 3 18, 2 drb rókafark fűrész 2 64, 10 drb furó vasnyéllal 2 42, 10 drb furó fanyéllal 2 88, 1 drb vasfurdancs 2 86, 1 drb vasfurdancs kereppel 5 50, 20 drb furó hozzá 4 61, 10 drb véső nyéllal 8 24, 5 drb faraspoly 4 70, 5 drb fareszelő 4 70, 5 drb fűrészreszelő 2 40, 2 drb fűrészfoghajtó 1 20, 5 drb fenőkő 2 20, 1 drb köszörűkő vasállványban 3 6—, 3 drb vaskörző ironbetéttel 9.—, 5 drb fa derékszög 1 90, 2 drb vasderékszög 4 40, 10 drb mérőlec 6 60, 10 drb összehajlítható mérőlec 3—, 5 drb harapófogó 4 40, 5 drb telegraf fogó 7 70, 10 drb kalapács nyéllal 16—, 1 drb enyvfőző 12.—, 4 drb padszolga 14 40, 20 drb slójd kés 9 60, 15 drb ollókés 33.—, 5 drb nagy álló gyalu 7 60, 10 drb kettős gyalu 26 40, 2 drb eresztő gyalu 10 20, 1 drb kaptár gyaló 4.—, 1 drb hornyoló gyalu 4 95, 5 drb szélgyalu 4 95, 4 drb különféle szélgyalu 5 64, 10 drb ásó nyéllal 24—, 10 drb kapa 18—, 5 drb gereblye 6—, 2 drb balta szekerce, 9 60, 3 drb öntöző kanna 12—, 1 drb üvegágó 4.—, 3 drb fabunkó 4 50, 1 drb nagyfejsze 7 50, 5 drb csipőfogó 11—, 5 drb nagyobb olló 11 50, 5 drb kisebb olló 9 50, 1 drb kisebb olló 2 75, 1 drb pléhvágó olló 6 60, 5 drb kerti olló 11—, 10 drb simító csont 4 40, 5 drb szegmélyítővas 2 50, 5 drb vonókés 18—, 2 drb vonószek 42—, 1 drb gyalupad 38 50, 1 drb kertészfűrész 1 40, 3 drb vonalzó 6—, 1 drb gyorsforraló 5—, 1 drb lapát nyéllal 1 80, 7 drb központ furó 2 61 korona.

Földrajzi szertár: Magyarország hegy és vízrajzi térképe 17 10, Magyarország politikai térképe 17 10 korona.

C. Könyvtár: Egészség könyvtára XVIII. 2 50, az 1913. évi törvények 11.—, Neumann: Vorlesungen III. 18 36, Népoktatásügyi encyklopaedia III. 16—, az 1914. évi törvények 13—, Staatsbürger: Belehrung 2 72, Bergson: Filozófiája 1 20, Carlyle: Helelenverehrung — 72, Emerson t Repräsentanten — 48, Bergson. Bevezetés a metafizikába — 40, Éltés: Gyermeki intelligencia 4 50, Finaczy: Ókori nevelés 8—, Lay: Reform. d. Psych. — Unterrichts 1 44, Méline: Vissza a faluba 5—, Mutschenbacher: Locke 6—, Orel: Műhelyi nevelés 2 40, Bolgár; Községi kulturpolitika 2 40, Károlyi: Iskolán kívüli nevelés 3.—, Gesundheitsbüchlein 1.63, Pädagogische Blätter 1911. évi 11., 12. sz. 2 60, Eucken: Az élet értelme 2—, Liebermann—Bugárszky: Kémia 25—, Folyóiratok: „Magyar Paedagogia“ 1914. július — 1915. december ig 15—, „Gyermek“ 12—, „Család és Iskola“ 9—, „Uj Élet“ 10—, „Magy. Filoz. Társ Közl.“ 12—, „Pädagogische Blätter“ 24 48, „Zeitschrift f. experim. Psych. u. Päd.“ 20 40, „Középisk. Math. Lapok“ 9—, „Egyetemes Philol. Közlöny“ 22 50, „Budapesti Szemle“ 36—, „Magyar Nyelvőr“ 18—, „Magyar Nyelv“ 15—, „Földrajzi közlemények“ 15—, „Gyümölcskertész“ 15—, „Tanszerm. Hivatalos Értesítő“ 4 50, „Irodalomtört. Közlemények“ 15.—, „Tornaügy“ 3—, „Monatschrift f. Schuigesang“ 8 10,

„Hivatalos Közlöny“ 9.—. Az ifjuság részére: „Vasárnapi Ujság“ 1914. július — 1915. június 14.—, „Uj Idők“ 1914. július — 1915. június 14.—. Az intézet részére: Madarak és fák napjáról 1.—, Pataki Béla: Iskolafürdő 1.—, Dr. Orel: Műhelyi nevelés Paris iskoláiban 4'20, dr. Jančovich, miniszter arcképe 8.—, Mikszáth K. művei III. sorozat 48.—, XXVI. — XXXIII. kötet, Hermann Ottó: Magyar halászhok nyelvkönyve 30'55 korona.

5. Az internátus.

Az intézettel kapcsolatos internátusba ez évben 68 növendék vétetett fel. Miután Erdőssy József I. éves és Tunkel János II. éves növendékek meghaltak, Keresztessy Aladár III. éves és Tobel Ferenc IV. éves növendékek pedig kimaradtak, bennlakó növendékeink száma az év végén 63 volt.

A növendékek névsora.

I. osztály.

Ingyenes ellátásban részesültek:

Baki Vincé, Benke Gyula, Bertók Lajos, Bitai György, Gál Károly, Kovács Sándor, Rosu Ádám és Süttő József. Összesen: 8.

Féldíjat fizettek:

Erdőssy József, Kovács Kálmán, Meliba Zoltán, Szabó József és Wudits Imre. Összesen: 5.

Teljes fizetők:

Bartosch József, Csikesz Endre, Horváth István, Parragi Antal és Pásztor László. Összesen 5.

II. osztály.

Ingyenes ellátásban részesültek:

Bóczy Antal, Breznay Ferenc, Cseh Endre, Kiss József, Lenkei István, Rácz Károly, Sass Árpád, Schmoll János és Vass Béla. Összesen: 9.

Féldíjat fizettek:

Farkas István, Kósa Imre, Szabó János és Szuchovszky Béla. Összesen: 4.

Teljes fizetők:

Butyka Vilmos Csutorás Ferenc, Duffek Károly, Holup József, Papp János, Pridafka Pál, Tunkel János és Zomzelly Ferenc. Összesen 8.

III. osztály.

Ingyenes ellátásban részesültek:

Bősze Elek, Neliba Ferenc, Szabó Ernő, Sziklay László és Voloncs Ágoston. Összesen: 5.

Féldíjat fizettek :

Busch Mátyás, Debreczi József, Freismuth Lajos, Jós vay Gábor, Kajdi Gusztáv, Matusik Islván, Strobach Jenő és Strohmayer Sándor. Összesen : 8.

Teljes fizetők :

Keresztessy Aladár és Koller Gyula.

IV. osztály.

Ingyenes ellátásban részesültek :

Eifert János, Farkas János, Job János, Kiefer Vendel és Simonkovits Sandor. Összesen : 5.

Féldíjat fizettek : Schmall József, Szilágyi Aladár és Tobel Ferenc. Összesen : 3.

Teljes fizetők : Borján Lajos, Freismuth Imre, Koller József, Mészáros István, Plutzer Károly és Szabó László. Összesen : 6.

Köztartás.

A háborus évben talán a legnehezebb kérdés volt a *köztartás* melyet *Nagy Ferenc* köztartásvezető hadbavonulása miatt az igazgató vezetett.

Ha emlékezetünkbe idézzük azt, hogy Budapesten hová fejlődött a tavaszon a *lisztínség*, s hová emelkedett a húsnak, minden konyhai cikknek az ára, elképzelhető, mily nehéz feladat volt a köztartásnak fenntartása, különösen azért, mert a rendes szállítók egymásután tagadták meg a szállítást.

Mindennek dacára az igazgató energiájának sikerült a köztartás nivóját a rendes színvonalon egész isk. évben fenntartani, amelyből főként május hótól kezdve csak most engedett keveset — nevelési szempontból is, hogy az itthonmaradt növendékek is érezzék, hogy mi az a háboru, s igényeikről való némi lemondással annak sikeréhez járuljanak hozzá.

Sikerült pedig a köztartás fentartása abból a pénzből, amelyet normális időben a Miniszterium erre a célra egyenként utalványozott, ami a sok utánjárásnak érdeme.

Az isk. év elején 65 növendék étkezett a köztartáson, amely szám 63 ra szállott le.

A végén a köztartás sikerei körül levő érdemeit külön is el kell ismerni *özv. Kostialik Istvánné*, gazdaasszonynak, ki éppen a háboru elején jött gazdaasszonynak az internátushoz, aki nélkül igazgató e sikereit nem érhetette volna el.

III. Az intézet működése.

1. Nevelés fegyelem.

Az intézet mindenha azt tartotta legfőbb feladatának, hogy a tantervi kiképzés keretében erkölcsi jellemeket adjon a népoktásnak, mert „egy maroknyi erkölcs többet ér, mint egy véka tudomány.” E célhoz képest egészen természetzerű, hogy a valóságos, hazafias erkölcsöket, mint a karakter lényegeit igen felkarolta. Gondja volt, hogy a tanítás keretében a vallási és hazafias érzelmek gyarapodjanak. Ezeket a vallásos gyakorlatok pontos megtartásával s a hazafias isk. ünnepek tartásával, kellő kommentálásával is öregbiteni igyekezett. Emellett nem hanyagolta el az ifjuság testi ápolását, amelyhez az ifjaknak a kültelki szabad terület sok jó alkalmat nyújtott. Ehez járult a tantermek higienikus berendezése is és az órarend alkalmassága.

Isk. ünnepek voltak: az Erzsébet-ünnep, melyen dr. *Makay Lajos* r. kath. hittanár; a március 15-iki ünnep, amelyen *Simonkovits Sándor*, IV. éves; az ápr. 11-iki ünnepe, amelyen dr. *Baló József*, igazgató tartotta az ünnepi beszédet; az ifjak pedig mind a 3 ünnepen zene- és énekszámokkal, szavalatokkal működtek közre.

Egyik megható, nagyon intim ünnepe volt az iskolának, amikor a hadbavonuló 18 ifjút bucsuztatta el igazgató az intézettől.

Fegyelmi eset, jelentékenyebb az egész isk. évben nem volt, dacára, hogy a háborus év különösen az internátus rendjét érintette. Ugyanis hadbavonuló, vagy hadból visszatérő katonák egymásra keresték fel itt esetleg hozzátartozóikat, vagy pedig a szülők látogatták új hireikkel a gyermekeiket. De érdekes — a nemzeti közérzés és közhangulat, amelyben mind egyik vagyunk, önként szabályozta a tanulókat.

2. Tanítás.

Midőn azt írom, hogy a tanárikar tanterv- és utasításszerű feladatait elvégezte, azzal a hivatalos kötelességteljesítésről is beszámoltam.

A tanárikar azonban egy-egy hivatalos jegyzőkönyv felvételével nem tartotta elvégezettnek ebbeli feladatait.

Azok a tárgyalni valók, amelyek a tanárikar egységes működésének kívánalmaiban rejlenek, s amelyeket a legnagyobb nehézség megvalósítani, — ebben a tanárikarban évről évre komolyabban kezdenek megvalósulni Nyilatkozik ez a havi konferenciákon, a 10 percekben való beszélgetésekben, a gyakorlati kiképzés alkalmain, amelyek éppen provokálják a szaktanár, a pedagógus és gyak. isk. tanító egységes alapját és felfogását. Hozzá járul ezekhez a havi konferenciákon folytatott szemle — a növendékekről, amikor minden tanár elmondja az illetőkről az impresszióit, s amikor azonnal kész az illetővel szemben való egységes eljárás.

Avagy egy helyi kirándulásról van szó, amely esetben azonnal kész a megállapodás, hogy a kirándulást vezető tanár itthon maradt óráit kik lássák el és ő azokat hogyan pótolja. Amikor kiki előterjeszti, hogy a közeji hónapban tanmenete miként halad, akkor kiki arról reflektál erre, hogy ő ennek meg ennek a fogalomnak tanításához a maga tárgyával miként járul hozzá.

A tanárikarnak mind eme tárgyalásairól a jegyzőkönyvek részletesen nem szólnak, annál inkább, mert igen sok esetben végső megállapodásra nagy elvi kérdésekben nehéz eljutni.

Pl. nagy kérdés az, hogy a módszertan tanítása miként oszlik meg a pedagógus és a szaktanár között, amiről a tanárikar már párszor tartott tárgyalást, de annyira, hogy ennek eredményét részletesen közzé tegye, még nem jutott.

A kölcsönös hospitálások, a háborus év dacára is rendben folytak. Ezzel kapcsolatban s az igazgatói hospitálások alapján majdnem állandóan napirenden voltak ezek a kérdések: a notisz kiküldése, a jegyzetek megszüntetése, a tanítványoknak a tanítás munkájába való bevonása, a kikérdezés és órai kérdések viszonya s az osztályozás, írásbeliek torlódásának megakadályozása, a túlterheltség meggátálása stb.

Csak az volt ez isk. évben e kérdésekben a főakadály, hogy néhány tárgyat helyettesként látták el, s így e tárgyak tapasztalt tanárai hadbavonulásuk miatt a gyűléseken nem lehettek jelen, s a tárgyalásokban nem vehettek részt.

Tanárgyűlési fontosabb határozatok:

1914. szept. 23 án az új *Rendtartás és Képesítővizsgálati szabálynak* beható tárgyalását előkészíti és a *Rendtartási szabályok* előadására 3 előadót, a *Képesítővizsg. szabályzat* előadására 1 előadót küld ki, hogy a köv. gyűlésen előadást tartsanak azokról.

1914. okt. 29. A tanárikar kimondja, hogy a növendékeket éppen a félnapos tanítási rend mellett minél több helyi kirándulásra kell vezetni.

1914. okt. 2., 7., 9. és 14-én a Rendtartás és Képesítővizsg. szabályzat 4 konferencián tárgyalatik *Mosdóssy Imre*, kir. tan. szföv. tanfelügyelő elnökielte alatt.
1914. nov. 30-án: Kimondja a tanárikar, hogy didaktikai gyakorlatok itt járó tanítóképző intézeti tanárjelöltekkel azonos rendszerű és tartalmu hospitálási jegyzeteket és tanítási terveket készíttet. Határoz a tanárkar az ifj. egyesületek hadi-kölcsöne tárgyában.
1914. dec. 21. Beható eszmecsere arról, hogy a módszertan tanára és a közismeretű tárgyak tanárai közt miként oszoljon meg a módszertan tanítása.
1915. február 22. Az 1915 — 16. isk. évi tanárgyfelosztás készítettik el, s határozat arról, hogy a hadbavonulók számára miként végeztessék el az anyag — legalább általánoságban.
-

Az I. ker. m. kir. áll. elemi nép-

Óra	Hétfő	Kedd	Szerda]
8-9		I. Pedagogia, Quint II. Mennyiségtan, Snasel III. Tört., Dr. Baló IV. Rajz, Hrabetz	
9-10		I. Tört., Dr. Baló II. Pedagogia, Quint III. Magy., Horvay IV. Mennyiségtan, Snasel	
10-11		I. Mennyiségtan, Snasel II. Magy., Sztankó III. Pedagogia, Quint IV. Rajz, Hrabetz	
11-12		I. Magy., Sztankó II. Német, Horvay III. Tanítás, Quint IV. Fizika, Miklós	
12-1		I. Földrajz, Miklós II. Rajz, Hrabetz III. Mennyiségtan, Snasel IV. Magyar, Horvay	
1-2		I. Rajz, Hrabetz II. Földrajz, Miklós III. Ének, Sztankó IV. Német, Horvay	
3-4	I. Gazdaságt., Snasel II. Biológia, Miklós III. Rajz, Hrabetz IV. Hittan, Makay		I. Biológia, Miklós II. Zene, Horvay, Sztankó III. Rajz, Hrabetz IV. Alkotm., Dr. Baló
4-5	I. Gazd., Snasel II. Hittan, Makay III. Kémia, Miklós IV. Slőjd, Hrabetz		I. Biológia, Miklós II. Rajz, Hrabetz III. Zene, Horvay, Sztankó IV. Egészségt., Quint
5-6	I. Biológia, Miklós II. Rajz, Hrabetz III. Kémia, Miklós IV. Slőjd, Hrabetz		I. Zene, Horvay, Sztankó II. Biológia, Miklós III. Torna, Hrabetz IV. Előkészítés, Quint
6-7	I. Hittan, Makay II. Biológia, Miklós III. Földr., Sztankó IV. Torna, Hrabetz		I. Slőjd, Hrabetz II. Gazd., Snasel III. Kémia, Miklós IV. Zene, Horvay, Sztankó

iskolai tanítóképző-intézet órarendje. 1914.-15.

Csütörtök	Péntek	Szombat
I. Tört., Dr. Baló II. Magyar, Sztankó III. Mennyiségt., Snasel IV. Tanítás, Quint		I. Mennyiségt., Snasel II. Tört., Dr. Baló III. Padag., Quint IV. Magyar, Horvay
I. Magyar, Sztankó II. Pedagogia, Quint III. Tört., Dr. Baló IV. Mennyiségt., Snasel		I. Tört., Dr. Baló II. Pedagogia, Quint III. Magyar, Horvay IV. Mennyiségt., Snasel
I. Mennyiségt., Snasel II. Tört., Dr. Baló III. Pedagogia, Quint IV. Magyar, Horvay		I. Magyar, Sztankó II. Mennyiségt., Snasel III. Német, Horvay IV. Fizika, Miklós
I. Ének, Sztankó II. Mennyiségt., Snasel III. Fizika, Miklós IV. Pedagogia, Quint		I. Pedagogia, Quint II. Magyar, Sztankó III. Fizika, Miklós IV. Alkotm., Dr. Baló
I. Német, Horvay II. Hittan, Makay III. Földrajz, Sztankó IV. Fizika, Miklós		I. Földrajz, Miklós II. Ének, Sztankó III. Hittan, Makay IV. Pedagogia, Quint
I. Hittan, Makay II. Földrajz, Miklós III. Német, Horvay IV. Német, Horvay		I. Német, Horvay II. Német, Horvay III. Kémia, Miklós IV. Hittan, Makay
	I. Rajz, Hrabetz II. Tört., Dr. Baló III. Gazd., Snasel IV. Zene, Horvay, Sztankó	
	I. Rajz, Hrabetz II. Zene, Horvay, Sztankó III. Gazdaságt., Snasel IV. Birálat, Quint	
	I. Torna, Quint II. Slőjd, Horvay III. Zene, Horvay, Sztankó IV. Gazd., Snasel	
	I. Zene, Sztankó, Horvay II. Torna, Quint III. Slőjd, Hrabetz IV. Gazd., Snasel	

Kimutatás

az I. ker. m. kir. áll. elemi népisk. tanítóképző-intézet növendékeinek magaviseletéről és szorgalmáról számokban és százalékokban.

Osztály	Magaviseletre nézve				Előmenetelre nézve						
	Peldás	Dicséretes	Jó	Szabályszerű	Rossz	Kitünő	Jeles	Jó	Egészesen	Egételen 1 v. 2 tárgyból	Egételen több tárgyból
I.	26 58.17	10 22.73	8 18.18	—	—	2 4.54	9 20.45	17 38.63	2 4.54	6 13.64	8 18.18
II.	21 61.76	10 29.41	3 8.82	—	—	3 8.82	11 32.35	11 32.35	2 5.88	4 11.76	3 8.82
III.	14 51.85	12 44.44	1 3.70	—	—	2 7.40	7 25.92	10 37.03	3 11.11	5 18.51	—
IV.	14 56	10 40	1 4	—	—	4 16	5 20	11 44	5 20	—	—
Főösszeg	75 57.69	42 32.30	13 10	—	—	11 8.46	32 24.61	49 37.69	12 9.23	15 11.53	11 8.46

Az 1914-15. tanévben használt tankönyvek jegyzéke.

I. osztály. Quint József. A testi élet ismert. 2.60. Bánóczy-Weszely. Stiliztika és olvasókönyv, 3. kiad. 3.—. Farkas. Egyetemes történet, I. kötet, 3. kiad. 3.—. Farkas-Kovács. Csillagászatban és fizikai földrajz, 3. kiad. 2.60. Schusztér-Novy. Német tankönyv. I. r. 2. kiad. 2.60. Kelemen. Magyar-német és német-magyar zsebszótár, kötve, 13. kiad. 5.—. Király. Rendszeres magyar nyelvtan, 2. kiad. 2.—. Miklós-Csada. Mennyiségtan, I. rész számtan, 3. kiad. 3.20. Miklós-Csada Mennyiségtan, II. rész geometria, I—II. oszt. 2.50. Miklós-Mocár. Természetráajz 4.—. Oheroly. Tornazsebkönyv, 5. kiad. 3.20. Pokorny. Ker. kath. hittan 1.40. Sztankó. Énekiskola, I. rész, 3. kiad. 3.—. Zoltai. Zongora-iskola, I. rész 6.—. Zoltai. Hegedű-iskola, I. füzet 3.—. Zoltai. Magyar népdalok, I. rész 3.—.

Segédkönyvek. Cserey Ad. dr. Kis növényhatározó 1.40. Horvay. Német nyelvtan és olvasókönyv, I. rész, 2. kiad. 2.40.

II. osztály. Baló. Lélektan 1.80. Bánóczy-Weszely. Poétika és retorika 2. kiadás 3.60. Bartalus I.-Gyertyánffy I. Négyesdalok zsebkönyve, 2. kiadás 3.—. Miklós-Csada. Mennyiségtan, II. rész geometria, I—II. oszt., 2. kiadás 2.50. Farkas. Egyetemes tört., II. r., Ujkor 2. kiadás 2.80. Farkas. Egyetemes földrajz, 2. kiad. 3.—. Schusztér-Novy. Német tankönyv, II. r. 2. kiadás 2.60. Kelemen. Magyar-német és német-magyar zsebszótár, kötve, 13. kiad. 5.—. Kiss Á., Komáromy L., Péterffy S. Olvasókönyv, I. kötet. 2. kiad. 2.40. Kogutowicz. Kézépisk. földr. atlasz, kötve 3.—. Kovács D. Orgonaiskola 4.—. Matuszka. Róm. kath. erkölostan, 4. kiad. 1.20. Miklós-Mocár. Természetráajz, II. 4.—. Miklós-Csada. Mennyiségtan, I., számtan és algebra, I—II. oszt., 3. kiad. 3.20. Oheroly. Tornazsebkönyv, 5. kiad. 3.20. Sztankó B. Énekiskola, II. r. rész, 2. kiadás 3.20. Zoltai. Hegedű-isk., I. r. 3.—. Zoltai. Zongoraiskola, I. r. 6.—. Zoltai. Magyar népdalok, I. füzet 3.—.

Segédkönyvek. Horvay. Német nyelvtan és olvasókönyv, II. rész 2.40. Kornis. Lélektan 2.60.

III. osztály Auber mann. Egyháztörténet, képezd. róm. kath. növ. számára 2.—. Baló. Népiskolai nevelés- és oktatásban 2.50. Bánóczy-Weszely. Poétika rherotika és olvasókönyv, II. rész, 2. kiadás 3.60. Chován. Zongoraiskola, II. rész. 4.50 Miklós-Csada. Mennyiségtan, III rész, számtan és algebra, III—IV. oszt. 3.50. Farkas. A magyar nemzet történelme, 2. kiad. 2.40. Farkas. Egyetemes földrajz képezd. számára, II. r., 2. kiad. 2.—. Gyertyánffy-Bartalus. Négyesdalok zsebkönyve, 2. kiadás 3.—. Helmár. Történeti atlasz, kötve 3.60. Schusztér-Novy. Német tankönyv, III. r. 2. kiadás 2.60. Kapi. Összhangzattani gyakorlókönyv, I—II. füzet 1.40 Kelemen. Magyar-német és német-magyar zsebszótár, kötve, 13. kiad. 5.—. Koch—Kovács. Ásványtan és kémia, 2. kiadás 3.80. Kogutowicz. Középisk. földr. atlasz 3.—. Kovács. Fizika tanítóképezdék számára, 8. kiadás 4.20. Kovács D. Orgonaiskola 4.—. Maurer. Vezérkönyv, a tornatanításos 2.60. Miklós-Csada. Mennyiségtan, IV. r. geometria, III—IV. oszt. 2.80. Népiskolai tanterv és utasítás 3.—. Oheroly. Tornazsebkönyv, 4. kiad. 3.20. Sztankó. Énekiskola, III. 3.40.

Segédkönyvek. Dr. Baló. Vezérkönyv a beszéd- és ért.-gyak.-hoz 1.—. Dr. Baló-Quint. Term.-rajz (népiskolai) 1.—. Dr. Baló-Quint. Kalauz —40.

Emericzy-Kárpáti. Vezérkönyv a számtan tanításához, 4. kiad., I. II. 4.40. Gönczy, Vezérkönyv az ABC-hez —.36. Gyertyánffy. Előgyakorlat, 5. kiadás 1.20. Heller-Kozocsa. Utasítás a népiskola hármas gyűjteményéhez —.—. Kiss-Kun. Játéktanító vezérkönyv —.—. Molnár. Fatenyésztes 1.—. Nagy. Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz —.48. Nagy-Komáromy. Vezérkönyv a nyelvtanhoz, I—IV. osztály 1.20. Tormay. Magyar gazda kincsháza 1.—Weszely. Népiskolai neveléstan, tanítástan és módszertan, 2. kiad. 3.80. Horvay. Rendszeres német nyelvtan 2.60.

IV. osztály. Baló. Nevelés- és oktatástörténet 2.—. Baló. A magyar népoktatásügy szervezete, 4. kiadás 2.—. Bánóczy-Weszely. Magy. irodalomtörténet ismertetése 450. Chován. Zongoraiskola, II. rész 450. Csiky. Alkotmánytan, 10. kiadás 2.50. Miklós-Csada. Mennysiségtan, III. r., számtan és algebra, III—IV. oszt. 3.50. Gyertyánffy-Bartalus. Négyesdalok zsebkönyve, 2. kiadás. 3.—. Schuszter. Német tankönyv. IV. rész. 2.40. Kapi. Összhangzattan, I, II. 1.40. Kelemen. Magyar-német és német-magyar zsebszótár, kötve, 13. kiad. 5.—. Kovács. Fizika, tanítóképz. számára, 8. kiadás 4.20. Kovács D. Orgonaiskola 4.—. Magdics. Hitoktatástan, róm. kath. növ. számára 1.60. Miklós-Csada. Mennysiségtan, IV. rész geometria, III—IV. oszt. 2.80. Népiskolai tanterv és utasítások 3.—. Oheroly. Tornazsebkönyv, 4. kiad. 3.20. Sztankó. Énekiskola, IV. rész 5.—. Zöld. Iskolai dalok harmoniumkisérettel 6.—.

Segédkönyvek. Kiss. Magyar népiskolai tanítás története, I—II. 4.80. Láng. A magyar beszéd tanítása nem magyar ajku iskolában 2.50. Molnár. Fatenyésztes 1.—. Tormay. Magyar gazda kincsháza 1 —. Horvay. Rendszeres német nyelvtan 2.50. Horvay. Német olvasókönyv a III—IV. osztály számára 2.40.

Gyakorló elemi iskola.

I. osztály. Róm. kath. elemi katekizmus a biblia elemeivel (színes képekkel) —.52. Egri. ABC —.56.

II. osztály. Róm. kath. elemi katekizmus a biblia elemivel (színes képekkel) —.52. Havas. Olvasókönyv, II. osztály, 2. kiad. —.80. Kozma-Somogyi. Magyar nyelvtan, II. osztály —.36. Sziklás-Walter. Számtan, II. osztály —.40.

III. osztály. Róm. kath. isk. katekizmus —.56. Havas. Olvasókönyv., III., o., 2. kiadás —.90. Kozma-Somogyi. Magyar nyelvtan, III. o. —.52. Sziklás-Walter. Számtan, III. osztály —.44. Kozma. Kis atlasz, III. oszt. —.80. Sztankó. Daloskönyv, I. —.70.

IV. osztály. Róm. kath. kis katekizmus —.56. Havas. Olvasókönyv, IV. o., 2. kiad. 1.—. Kozma-Somogyi. Magyar nyelvtan, IV. osztály —.54. Sziklás-Walter. Számtan, IV. osztály —.54. Faskas-Kún. Földrajz, IV. osztály —.60. Kozma. Atlasz, IV—VI. o., Bővített k. 1.60. Sztankó. Daloskönyv, I. o., —.70.

V. és VI. osztály. Róm. kath. kis katekizmus —.56. Demkovits. Egyháztörténet —.20. Havas. Olvasókönyv, V—VI. oszt. 1.50. Kozma-Somogyi. Magyar nyelvtan, V—VI. oszt. —.96. Sziklás-Walter. Számtan, V—VI. oszt. 1.—. Farkas-Kún. Földrajz, V—VI. oszt. —.80. Farkas S. A magyar nemzet története —.54. Farkas Polg. jogok és köteleességek —.40. Baló-Quint. Természetrajz 1.—. Miklós. Vegytan és természettan 1.—. Snasel. Gazdaságtan, V. o. —.50. Sztankó. Daloskönyv, I. —.70. Kozma-Kőrösi. IV—VI., B. kiad. 1.—.

A gyakorlati kiképzés.

Az a körülmény, hogy az iskolai évet két tanártársunk hadbaszállása következtében csonka tanártestülettel kezdtük meg, szükségszerűleg maga után vonta egyes tárgy óraszámának csökkentését. Ez az óraszámcsökkenés az ifjuság tanulmányi előhaladásában az egész vonalon korlátokat jelent, de ezek a korlátok talán sehol oly szűkek nem voltak, mint éppen a IV. osztály gyakorlati tanításánál, ahol a heti 6 óra helyett csak heti 2 óra jutott a növendékeknek gyakorlati képzésére.

A gyakorló iskola vezetője és a tanártestület minden lehető elkövetett, hogy a IV-ed éveseknél az óraszám ily mérvű redukálása mellett is, a gyakorlati tanítások eredményt biztosítsa. Különös gondot fordítottunk arra, hogy a növendékekben a gyakorló iskola munkája iránt való érdeklődést felkeltsük s állandóan fenntartsuk. Megértettük velük, hogy a megpróbáltatások e nehéz napjaiban, amikor testvéreink a drága Haza védelmében a harcmezőn fejtenek ki minden képzeletet felülmúló, hősiességű önfeláldozást, akkor az itthonlávókra is kötelességet ró a szent hazaszeretet, s ezeknek a kötelességeknek egyik legszentebbje az, hogy kettőzött kötelességérzettel, erejük teljes megfeszítésével törekedjenek arra, hogy a háborús állapotok által teremtett nehézségeket leküzdve, mint a nemzet legdrágább kincseinek: a gyermekeknek leendő nevelői, tanítói, mindama szükséges gyakorlati ismereteket elsajátítsák, amelyek őket a magyar nevelő-tanítói név viselésére méltóvá teszik.

Ez az igyekezetünk szép eredménnyel járt, mert növendékeinknek a gyakorló iskola igazi otthonukká lett. Üres órákban szívesen jöttek a kicsinyeik közé, s alig mult el nap, amelyen vendég-hospitáló növendékünk ne lett volna.

A kivételes helyzet indított bennünket arra is, hogy a gyakorlati tanításban gyengébb növendégeinknél lehetővé tettük, hogy soron kívül is többször taníthassanak. Ugyancsak az eredmény biztosítása készítetett bennünket arra is, hogy egyidőben a tanítások a gyakorló-iskola megosztódásával két csoportban folytak.

Végeredményében az elért siker, a legszigorubb elbírálás mellett is teljesen kielégítőnek mondható.

A gyakorlati kiképzés szolgálatában állott:

- a.) az osztatlan vegyes hat osztályú gyakorló iskola,
- b.) a gazdasági irányú ismételő fiú iskola és
- c.) az ifjusági egyesület.

A gyakorlati irányú képzés az intézet mind a négy évfolyamára kiterjedt.

Az I.—IV. növendékei okt. 15. től, amikor a gyakorló-iskola vezetője állását elfoglalta naponként betűrendes sorban hospitáltak és az előzetesen megadott nézőpontok figyelembevételével tapasztalataikat esetről esetre naplóba vezették, amely naplókat az év

lefolyása alatt a módszertan tanára és a gyakorló-iskola vezetője többször átnéztek.

A III. osztály munkája.

A III-ik osztály növendékei november 15-ig a gyakorló iskolában heti egy órán együttesen a gyakorló iskola vezetőjének minta-tanításait hallgatták, a tanításokat lejegyezték. A minta-tanítást annak megbeszélése követte, amikor a gyakorló-iskola vezetője saját tanítását boncolta föl és annak minden egyes mozzanatát megvilágította és indokolta.

November közepétől az iskolai év végéig az írás, olvasás, olvasmánytárgyalás, beszéd- és értelemgyakorlat és számtanból a tanításokat a növendékek önállóan végezték.

A gyakorlati tanítások tételeit a gyakorló-iskola vezetője a tanítások, illetve előkészítést megelőzőleg mindig olyan időben jelölte ki, hogy a növendékeknek legyen idejük arra, hogy a tétel fölött elmélkedve, már az előkészítés munkájában tevőlegesen vehessenek részt. Az előkészítések alkalmával a tétel feldolgozását illetőleg, egy növendék ismertette az általa helyesnek tartott ismeretközlési módot, melynek során, minden egyes mozzanatnál a pedagógia tanára és a gyakorló-iskola vezetője azt a szükséghez mérten kiegészítették. Az előkészítés munkájában, amely az első hónapokban a tanítás minden részletére kiterjedt, az egész osztály tevékeny részt vett.

A tanárok és növendékek együttes munkáján felépült vázlatot minden egyes tanuló naplójába vezette, amelynek alapján a kitűzött idő alatt kezdetben minden növendék részletes munkatervet készített. Később azonban csak a tanításra kijelölt növendékeket köteleztük a részletes kidolgozására, az osztálytól pedig csak vázlatos kidolgozást kívántunk. A kidolgozott tételt a jelöltek a tanítást megelőzőleg 4—5 nappal a gyakorló-iskola vezetőjének, majd a pedagógia tanárának adták át, akik azokat átvizsgálták, észrevételeiket a dolgozatra jegyezték.

A tanítást megelőzőleg legalább egy nappal visszakapott dolgozatot minden tanuló köteles volt a rávezetett megjegyzések figyelembe vételével javítani.

A tanítást ugyanazon a napon a bírálat követte.

A bírálatokról minden növendék naplót vezetett.

A bírálatok alkalmával első sorban maga a tanító majd a bírálatra felszólított növendék és az önként jelentkezők mondották el észrevételeiket, amelyek után ismét a tanító növendék szolt s mondot a el társai megjegyzésére ellenészrevételeit. A növendékek bírálata után a gyakorló iskola vezetője, majd a pedagógia tanára adták elő megjegyzéseiket.

A bírálati órákon a növendékek közül egy jegyzőkönyvet vezetett, amelybe a bírálatokat rövid tételekbe foglalva jegyezte be.

A III-ad évesek jelenlétében a gyakorló-iskola vezetője egész éven át 15 mintatanítást tartott, amelyek tárgyak szerint a következő képpen oszlottak meg:

Irva olvasás 4, olvasmánytárgyalás 3, beszéd- és értelemgyakorlat 4, számtan 4.

A III-ad éves növendékek közül egész éven át 2 tanított 3-szor, 7 tanított 2-szer és 19 tanított egy-egy esetben.

A tanítások az egyes tárgyak szerint így oszlottak meg:

Irva-olvasás 12, olvasmánytárgyalás 10, beszéd- és értelemgyakorlat 9, számtan 8.

A IV. osztály munkája.

A IV-ik osztály tanulói az elemi isk összes tárgyaiból tanítottak.

A tanítások október 21-től november 26-ig a földrajzból, november 26-tól december 22-ig a nyelvtanból, jan. 3-tól február 3-ig a számtanból, február 3-tól március 4-ig a történelemből és alkotmánytanból, március 4-től április 8-ig a természettanból, kémiából és természetrajzból, április 8-tól május 12-ig a rajzból, kézügyességből, énekből és tornából folytak.

Hogy a tanítások egy-egy hónapon át többször egyetlen tárgyból folytak, az a kényszerűség következménye, mert ha csoportosítva haladunk, a hadi órarend miatt a szaktanárok a tanításokon nem lehettek volna jelen.

A folytatólagos tanításokat a növendékek március 2-án kezdték. Ettől az időtől az iskolai év végéig a rendes tanítási órákon kívül egy-egy növendék 1—2 tárgyból a gyakorló-iskola vezetőjének utasítása szerint és ellenőrzése mellett vázlat alapján 2 hétig tanított. A folytatólagos tanítások a gyakorlati tanításokra fordított heti 2 órán kívül eső időben történtek, mivel azoknak a keresztül vitele a heti 2 óra keretén belül lehetetlen volt.

A IV-ed osztályos tanulók a gyakorló-iskola vezetőjének előkészítése alapján és ellenőrzése mellett decembertől kezdve az iskolai év végéig heti 2 félórán a gazdasági ismétlő iskolában is tanítottak. Az itt tartott tanításokat nyomon követte a bíráló.

A IV-ed évesek gyakorlati munkájában a módszertan tanárán és a gyakorló-iskola vezetőjén kívül a szaktanárok is résztvettek, akik esetről esetre úgy az előkészítésen, mint a tanításon és bírálókon jelen voltak.

A IV-ed évesek előkészítési és bírálati óráinak munkarendje általában a képzés mikéntje a III-ik osztályétól csupán annyiban tért el, hogy itt a szaktanárok is közreműködtek és egyes esetekben a gyakorló iskolában minta-tanítást is tartottak.

A IV-ik osztály növendékei az egész iskolai év alatt, ide számítva a folytatólagos tanításokat is, tanítottak összesen :

- a.) a mindennapi iskolában 264
 b.) a gazdasági ismétlő iskolában 27

Összesen 291 félórán, az átlagos tanítások száma ebben az osztályban 11.

A megtartott 264 tanítás tárgyaként így oszlott meg :

Beszéd- és értelemgyakorlat	8
Irva-olvasás	6
Olvasmánytárgyalás	12
Nyelvtan és fogalmazás	36
Szám- és mérés tan	58
Földrajz	54
Történelem és alkotmánytan	24
Kémia és természettan	20
Természtrajz	8
Gazdaságtan	4
Rajz	8
Írás	6
Ének	4
Torna	6
Kézimunka	10

Az ifjúsági egyesület.

Az ifjúsági egyesület működését 14 taggal, amely azonban évközben 20-ra emelkedett, október hóban kezdte meg.

Az egyesület gyűléseken a IV. osztály 8-as csoportba vett részt.

Résztvettek a IV-ed évesek az ifjúsági egyesület helyi munkatervének elkészítésében, ők vezették az egyesület énekkarát, a gyűléseken énekszámokkal, szavallatokkal és szabad-előadásokkal szerepeltek. A szabad előadások tárgyát a munkaterv adta, a keretet azonban esetről-esetre az egyesület igazgatója szabta meg.

Az egyesület vezetője Ligárt Mihály volt. A gyűléseken a vezető igazgató és a növendékek a következő tárgyakról tartottak előadásokat :

1. Emberszeretet, az emberek társas együttléte.
2. Anyagi javak gyűjtése, megbecsülése és okos felhasználása.
3. Őseink származása, életmódja, vallása és családi élete.
4. A Kurucvilág. II. Rákóczi Ferenc.
5. Országos állapotok 1848 előtt.
6. Magyarország északi részének természeti szépségei.
7. Budapest.
8. Fiume.
9. Emlékezés 1848/49.

10. Emlékezés az aradi vértanukra.
11. Az 1914—15-ik évi világháború.
12. A magyar nép jellemvonásai.
13. Az állatállomány szerepe a gazdálkodásban.
14. Magyarország gyáripara.
15. A honvédelem katonakötelesség.
16. Az iszákosság, erkölcsi és anyagi káros következményei.
17. A munkást foglalkozása közben érhető balesetek.
18. A villamosság.
19. A szénsav és széngáz hatása a szervezetre.
20. A víz szerepe a természet háztartásában.

Ligárt Mihály.

Titkári jelentés az intézet ör. Eötvös József önképzőkörének 1914/15. évi működéséről.

A kör ügyeit ez évben Horvay Ede tanárelnök ur vezette a legnagyobb ügyszeretettel, melyért mindnyájunk részéről e helyen is köszönetet érdemel.

A tisztikar az ifjuság köréből a következőképen alakult: Tobel Ferenc, ennek visszalépése után Simonkovits Sándor IV éves, ifjúsági elnök; Ádám Jenő IV. éves, titkár; Bösze Elek, Voloncs Ágoston III. évesek, jegyzők; Klell Kálmán III. éves, pénztáros.

Ez évben összesen 7 rendes gyűlés volt. Ezekon kívül igen sikerült, karácsonyi mesedélután is tartottunk, melyen maguk a gyermekek is részt vettek ügyes szavalataikkal és kedves énekeikkel. Választmányi ülést is több ízben tartottunk.

A március 15-iki nagy napok emlékére ez idén is nyilvános ülést rendeztünk, amely a szép erkölcsi sikeren kívül a hadbavonult tanítók hozzátartozóinak is juttatott önkéntes adományok útján egy kis összeget. Ugyanezen alkalommal Simonkovits Sándort a márc. 15-iki ünnepi beszédjéért, Mészáros Istvánt ugyanakkor megtartott szavalatáért, Ádám Jenőt az önképzőkörben év közben kifejtett munkásságáért, kivált pedig zenei tárgy szabad előadás-sorozatáért 10—10 korona jutalomban részesítette a kör.

A műsor a következő volt:

1. Erkel: Hymnus, énekli az ifjúsági énekkar.
2. Elnöki megnyitó: Simonkovits S. IV. éves.
3. Kéler: Csokonai-Ouverture: zongorán Ádám J. IV. é. és Jósvai G. III. éves.
4. Ünnepi beszéd: Simonkovits S.
5. Mozart: Menuet: I. hegedűn Görög I. III. éves, II. h. Flori Gy. III. éves, zongorán Horváth J. III. éves.
6. Kozma: Karthagói harangok, szavalja Mészáros István IV. éves.
7. Weber: Dal a kardról, énekli az ifj. énekkar.

8. Mozart : Fantasia (D moll.) zongorán játszva Ádám Jenő IV. éves.
9. Walzinsky : Változatok, orgonán előadja : Szautner L. IV.
10. Dancla : Aria és változatok, hegedűn Schmelek M. III. é. és zongorán Ádám Jenő IV. éves.
11. Moyzes : Kuruc dalegyveleg, előadja az ifj. ének- és zenekar.

Az ifjusági ének- és zenekart Ádám Jenő IV. éves vezette.

A fentebb említettek kivül Farkas János IV. éves, Eifert János IV. éves, Bősze Elek III. éves növendékek tüntek ki értékes pedagógiai tárgy felolvasásaikkal.

Megemlítendő, hogy körünk az első hadikölesönből egyezer-kettőszáz (1200) korona névértékű kötvényt jegyzett.

Az Önképzőkör örvedetes anyagi gyarapodását jelenti az a 76 koronás alapítvány, amelyet az 1914. évi tanítói továbbképző-tanfolyam hallgatói tettek a kör javára Quint József tanár ur indítványára. Fogadják hálás köszönetünket nemes tettükért.

Végül megállapítván, hogy ez idei munkásságunk a háborus mozgalmak dacára is méltán sorakozik az előző évek szép eredményei mellé körünket s magasztos célját az önképzést továbbra is a legmelegebben ajánlom az intézeti ifjuság figyelmébe.

Budapest, 1915. június hó 8 án.

Ádám Jenő, titkár

Jelentés az „Ifjusági Segítő Egyesület“ 1914/15. évi működéséről.

Az alakuló gyűlés október 20-án volt, amikor az ifjuság megalakította a Egyesület tisztikarát, megválasztván ifj. elnöknek Simonkovits Sándor IV. é., pénztárnokul Farkas János IV. éves, jegyzőkül Jósvay Gábor és Neliba Ferenc III. é. növendékeket. Választmányi tagokul az ifjuság

- | | |
|------------------|-------------------------------|
| az I. osztályból | Baki V., Bertók L., Gál K. |
| a II. „ | Breznay F., Kósa J. Lupay K. |
| a III. „ | Ádám L., Debreci I., Kajdi G. |
| a IV. „ | Eifert J., Jób J., Varga J. |

növendékeket küldte ki.

A tanárelnöki tisztet ez évben is Miklós Gergely c. igazgató ur töltötte be, ki ez évben különösen fényes tanubizonyságát adta nemes ügyseretetének s fáradhatatlan munkásságának, midőn e nehéz körülmények között Egyesületünk felvirágoztatásán buzgolkodott.

Négy választmányi gyűlést tartottunk s ezeken összesen 320.— K-t osztottunk ki. Tetemesen nagyobb ez az összeg, mint az elmúlt évi (1913-14-ben 259 K,) de indokoltá teszi a háboru által előidézett nehéz anyagi helyzet. Mindezek dacára növeltük az alap-vagyont is, mely — örömmel állapithatjuk meg — ezidén el-

érte a 10.000 koronát. Ez örvendetes ténnyel Miklós igazgató urnak régi, szép óhaja teljesült immár.

A szokásos karácsonyi gyűjtés ezidén is meghozta eredményét 182 51 K-t, mely összeg viszonyítva az előző évihez (1913-14-ben 137 59 K) a háborus anyagi viszonyok dacára elmelkedést mutat.

A Gyertyánffy-féle kisebb alapítvány 18 K-ás kamatait Szauner Lajos IV. éves növendék kapta.

A Keller-féle alapítvány 8 K-ás kamatát Simonkovits Sándor IV. éves növendék nyerte el, mint a versenytanítás győztese.

Ez röviden Egyesületünk ez évi működése. Adja Isten, hogy működését kedvezőbb körülmények között és hatások alatt folytathassa s kitűzött céljának minden évben szebb és nagyobb eredménnyel felelhessenek meg!

Simonkovits Sándor, ifj. elnök.

A pénztár vizsgáló bizottság jelentése.

Alulírottak, mint a budapesti I. ker. állami el. tanítóképző-intézet „Ifjusági Segítő Egyesület“ választmányának kiküldöttei, az egyesület pénztárát megvizsgáltuk és ott a következő eredményeket találtuk :

Vagyon mint bevétel :

1. Alaptőke 4 ^o / _o os koronajáradék névérték	7178·84
2. „ „ P. M. K. bank záloglevélben	600·—
3. „Gyertyánffy“ kisebb alapítvány	471·16
4. „Keller“ alapítványa	200·—
5. „Snasel F.“ alapítvány	250·—
6. „Kun A.“ alapítvány	300·—
7. „Miklós G.“ alapítvány	200·—
8. „Schank L.“ alapítvány	200·—
9. Pénztári maradvány 1913/14-ről	453·03
10. 1914/15. évi tagsági díjak	262·—
11. Időközi kamatok	382·—
12. Karácsonyi gyűjtés	18251
13. Vegyesek	3·20
14. Alapvagyon gyarapodás 600 K. Hadikölcsön ártolyama szerinti értékben	585·— kor.
	<u>Összeg 11267·74 kor.</u>

Kiadások:

1. Segély fejében	320—
2. Jutalmakra	26 —
3. Vegyesekre	7·80
4. 600 K névértékű Hadikölcsönre	585— kor.
	<hr/>
Összeg	938·80 kor.

Az összes bevételekből	11 267·74
levonva a kiadások összegét	938 80 kor.
	<hr/>

Tiszta vagyon 10328·94 kor.

A tiszta vagyon elhelyezés szerint:

4 ⁰ / ₀ -os koronajáradékban	8800—
4 ⁰ / ₀ os Pesti M. Keresk. bank záloglevele	600—
6 ⁰ / ₀ -os Hadikölcsön	585—
Pénztári készlet	343 94 kor.
	<hr/>

Simonkovits Sándor
ifj. elnök.

Miklós Gergely
tanárelnök.

Farkas János
pénztáros.

Eifert János, Kajdi Gusztáv, Breznay Ferenc, Baki Vince.
pénztárvizsgáló bizottsági tagok.

Orvosi jelentés.

A 1914-15 iki tanévben a tanulók egészségi állapota kielégítő volt. Fertőző betegség nem fordult elő. Az intézet járó-beteg rendelésén 59 tanuló fordult meg. Az internátus beteg szobájában 32 fekvő betegünk volt a következő betegségekkel: torokgyulladás, gyomorhurut, kelevény, bélhurut, izomcsuz, izzag, influenza, hörgvérzés, hörghurut, szivbélés-gyulladás, neurasthénia. Meghalt: Erdős József I. o. tanuló szivbélés-gyulladásban.

Bpest, 1915. május 24.

Dr. Wladár Márton
intézeti orvos.

Az 1914/15: isk. évet bezáró vizsgálatok sorrendje az I. ker. m. kir. állami elemi népisk. tanító-képző intézetben. (I. ker., Mozdony-utca 40.)

1915. május 14. (péntek) d. u. 3—7-ig IV. oszt. képesítő írásbelije a németből.
 „ „ 15. (szombat) d. e. 8—12-ig ugyanaz a mennyiségtanból.
 „ „ 17. (hétfő) d. u. 3-tól kezdve az összes hittanvizsgálatok, a tanítóképzőben és gyakorlati-iskolában.

- „ „ 19. (szerda) d. u. 3—7-ig a IV. oszt. osztályvizsgálata.
 „ „ 20. (csütörtök) d. e. 7—1-ig } a IV. osztály
 „ „ 21. (péntek) d. e. 7—1-ig } képesítő
 „ „ 22. (szombat) d. e. 7—10 ig } vizsgálat.
 „ „ „ „ d. u. 3 tól az I. oszt. vizsgálata.
 „ „ 25. (kedd) d. e. 7-től } a II. osztály- és osztály
 „ „ 26. (szerda) d. e. 7-től } képesítő vizsgálata.
 „ „ 27. (csütörtök) d. e. 7-től } a III. osztály és osztály
 „ „ 28. (péntek) d. e. 7-től } képesítő vizsgálata.
 „ junius 2. (szerda) d. u. 3—7-ig befejező képesítővizsgálat
 írásbelije.
 „ „ 7. (hétfő) d. e. 7 től } befejező képesítő
 „ „ 9. (szerda) d. e. 7 től } vizsgálat szóbeli
 „ „ 10. (csütörtök) d. e. 7-től } és gyak. része.
 „ „ 11. (péntek) d. u. 3-tól a gazdasági ism. isk. és a
 mindennapi isk. I—II. oszt. vizsgálata.
 „ „ 12. (szombat) d. e. 8-tól a gyak. isk. III—VI. osztá-
 lyának vizsgálata.

Budapest, 1915. május 11-én.

Az igazgatóság.

IV. Tanítóképesítés.

Az 1914—15. isk. évben a IV. évfolyama beiratkozott 25 növendék. Ezek közül 10 katonai szolgálatra vonulván be, képesítővizsgálatot tettek 15-en.

A képesítővizsgálatot sikeresen kiállotta s így tanítói oklevelet nyert: 13 növendék, kettő pedig, névszerint Juhász Béla és Vecsey Géza a befejező-képesítővizsgálaton 2—2 tárgyából meg nem feelvén, javító-képesítővizsgálatra utasítottatott.

A vizsgáló bizottság elnöke dr. Négyesy László egyetemi ny. r. tanár volt.

A IV. oszt. osztályképesítő-vizsgálat írásbeli tetelei voltak.

A) Mennyiségtanból.

1. Hány milliméter az átmérője és magassága annak a literes edénynek, mely kétszer olyan magas, mint széles.

2. Hány m^2 a valóságos területe annak a téglalapalakú domboldalnak, melynek hossza 80 m., szélessége 35 m. és felső szélének relatív magassága 20 m ?

3. Egy 18.94 m. hosszú körvonalon 10 fát ültetünk egymástól egyenlő távolságban, mi lesz a fák valódi távolsága?

4. A 7.5 kg. súlyu vasgolyónak, melyet a súlydobásnál használnak, mekkora az átmérője, ha a vas fajsúlya 72?

B) Német nyelvből.

„Der kluge Sultan“ c. szöveg lefordítása.

Az osztályképesítő-vizsgálatot mind a 15 növendék sikeresen kiállította.

A befejező-képesítővizsgálat írásbeli tetele volt:

A tanító, a tantárgy és a gyermek jelentősége a didaktikában.

A németnyelvű iskolákra magát képesítettetni kívánó jelölt

írásbeli tétele : „Der Garten in Monat Mai“ c. beszéd- és értelemgyak. I. és II. osztályban) tanítási tétel kidolgozása.

A befejező képesítő-vizsgálat gyakorlati tanítási tételei :

I. Beszéd- és értelemgyakorlat.

a) Beszélgetés a lóról. I. oszt.

II. Olvasás :

a) „A szegény asszony“ c. vers tartalmi tárgyalás a III. oszt.

b) „A ködmönös vendég“ című olvasmány tartalmi tárgyalása II—IV. oszt.

III. Nyelvtan :

A jelző ismertetése IV. oszt.

IV. Szám- és mérés tan :

a) Számkörbővítés 9—10, A tízes fogalma. I. oszt.

b) Különnemű mennyiségek szorzása egyneművel. IV. oszt.

c) A területmértékek ismertetése. m^2 , dm^2 , cm^2 . A téglalap alakú tárgyak felszínének számítása. IV. oszt.

V. Földrajz :

a) A fővilágtájak ismertetése. III. oszt.

b) A Duna vidéke Dévénytől Budapestig. IV. oszt.

VI. Történet :

A magyarok őshazája, vándorlásuk Etelkőzig. V—VI. oszt.

VII. Természetráajz :

A hüvelyesek ismertetése. V—VI. oszt.

VIII. Természettan :

A levegő és annak alkotó elemei. V—VI. oszt.

IX. Gazdaságtan :

A talaj. Különféle talajok. V—VI. oszt.

X. Ének :

„Dal a huszárokról“ c. dal tanítása hangjegy után. III—VI. oszt.

XI. Testgyakorlás :

Kettős rendek képzése menetközben. V—VI. oszt.

Magyar nyelvű népiskolai tanítóságra képesítettek.

A) a 913/1915. sz. szükségrendelet alapján mint katonai szolgálatra bevonult IV. éves növendékek.

1. Bálint Ferenc (Budapest). 2. Borján Lajos (Sárszentmihály). 3. Hörtelendy József (Budapest). 4. Job János (Kismárton) 5. Mé-

száros István (Dunaadony). 6. Mihálka Ernő (Trencsén). 7. Plutzer Károly (Komárom). 8. Schmall József (Mosontéteny). 9. Szabó László (Sárvár). 10. Töbel Ferenc (Budapest).

B) Sikeresen kiállított képesítő vizsgálatuk alapján :

1. Ádám Jenő (Szigetszentmiklós). 2. Bárdos Sándor (Budakesz). 3. Baros Gyula (Budapest) 4. Eifert János (Soltvadkert). 5. Farkas János (Tura). 6. Freiszmuth Imre (Mór). 7. Koller József (Lajtapordány). 8. Németh István (Budapest). 9. Simonkovics Sándor (Hatvan). 10. Szautner Lajos (Budapest). 11. Szilágyi Aladár (Budapest). 12. Varga János (Budapest).

Magyar és német nyelvű népiskolákra képesített: Kiefer Vendel.

Róm. kath. egyházi ének és zenére képesített: 1. Bárdos Sándor. 2. Farkas János 3. Freiszmuth Imre. 4. Kiefer Vendel. 5. Koller József. 6. Németh István. 7. Simonkovits Sándor. 8. Szautner Lajos. 9. Szilágyi Aladár. 10. Varga János.

Reform. egyházi ének- és zenére képesített: 1. Ádám Jenő. 2. Baros Gyula.

Ág. ev. egyh. ének és zenére képesített: Eifert János.

II. évesek és III. évesek osztályképesítővizsgálatát osztályvizsgálataikkal kapcsolatban tartotta meg a tanárkar.

A II. osztályból osztályképesítővizsgálatot tettek : 33 an. Sikeresen : 29. 4-en javítóvizsgálatra utasítottak.

A III. évfolyamból osztályképesítő vizsgálatot tett 27 növendék. Sikeresen 25, javítóvizsgálatra utasított 2.

V. A gyakorló-iskola.

A tanítás a gyakorló-iskolában október hóban kezdődött, aminek oka részben a háborus állapot, részben pedig a gyakorló-iskola vezetésénél történt személyi változás volt.

A tanulók beírása, amit a gyakorló-iskola vezetőjének utasítása szerint a IV-ed éves növendékek teljesítettek, október 13-án folyt le. A tanítás október 15-én kezdődött és megszakítás nélkül folyt június 10-ig, amikor az iskolai évet nyilvános vizsgálattal zártuk be.

Az iskolai év folyamán a IV-ed éves növendékek bevonásával a gyakorló-iskola több ünnepséget rendezett. i

Az aradi vértanúk emlékűnnepét ebben az évben az iskola év későn történt megnyitása miatt nem tartottuk meg, amit azonban a március 15-én tartott ünnepség keretében pótolunk, mert ott a nemzeti vértanúiról részletesen emlékeztünk meg.

Iskolai ünnepséget tartottunk november 19-én, március 15-én, április 11-én és június 8-án.

December 21-én szavatokkal és énekekkel kapcsolatban gyermekdelutánt rendeztünk, amely alkalommal a karácsonyi ünnepek jelentőségét Simonkovics Sándor IV-ed éves növendék méltatta.

Az alkohol káros hatásáról december 19. emlékeztünk meg. A madarak és fák hasznát május 15-én méltattuk, s ugyanakkor emlékeztünk meg a világbéke áldásairól is.

Ezeknek az ünnepségeknek a tárgysorozatát a IV-ed évesek bevonásával a gyakorló-iskola vezetője állította össze, az emlékbeszédnek egy részét a növendékek tartották, s ugyancsak ők készítették elő a gyakorló-iskola vezetőjének jelenlétében a tárgysorozat ének- és szavati számaait is.

A gyakorló iskola növendékei a harcosok és elesett hősök özvegyeinek és árváinak karácsonyi öröméhez 48 korona 50 fillért gyűjtöttek, amely összeget annakidején intézetünk igazgatója rendeltetése helyére juttatta.

Örömmel jegyezzük meg, hogy a gyakorló-iskola és az azzal kapcsolatos gazdasági ismétlő-iskola szertárát közel 600 korona értékű slöjdfelszerelésekkel gyarapíthattuk.

A vásárolt slöjd felszerelési eszközök a következők: 10 drb különféle fűrész, 40 drb furó, 2 drb furdancs, 10 drb véső, 15 drb különféle reszelő, 2 drb fűrészfoghajtó, 5 drb fenékkő, 1 drb köszőrűkő vasállványon, 3 drb vaskörző, 5 drb faderékszög, 2 drb vaserékszög, 20 drb mérőléc, 5 drb harapófogó, 5 drb telegrát-fogó, 10 drb kalapács, 1 drb enyvfőző, 4 drb padszolgá, 20 drb slöjdekés, 11 drb olló, 28 drb különféle gyalu, 10 drb ásó, 10 drb kapa, 5 drb gereblye, 2 drb balta, 3 drb öntöző kanna, 1 drb üvegvágó, 3 drb fabunkó, 1 drb nagy fejsze, 5 drb csipőfogó, 1 drb pléhvágó olló, 5 drb kerti olló, 16 drb simítócsont, 5 drb szegmélyítő vas 5 drb vonókés, 2 drb vonószék, 1 drb gyalupad, 1 drb kerti fűrész, 3 drb vasvonalzó, 1 drb gyorsforraló, 1 drb lapát, 7 drb központi furó.

A gyakorló iskolát, a vele kapcsolatos gazdasági irányú ismétlő iskolát és ifjusági egyesületet az iskolai év folyamán Farkas Sándor, kir. tanácsos, kir. szakfelügyelő, Mosdóssy Imre, kir. tanácsos, tanfelügyelő párszor és dr. Baló József, intézeti igazgató sokizben látogatták meg.

Lingárt Mihály

A gyakorló-iskolai tanulók névsora, viselete, szorgalma és előmenetele.

I. OSZTÁLY.

Sorsz.	A tanuló neve	Erkölcsei viselete	Szorgalma	Előmenetele
1.	Biró István	dicséretes	dicséretes	kitünő
2.	Csopey Dénes	"	"	"
3.	Győry János	"	"	"
4.	Kalocsa Miklós	"	"	"
5.	Lányi Béla	"	"	"
6.	Major Lóránd	"	"	"
7.	Nagy Ilona	"	"	"
8.	Skoupil Marianna	"	"	"
9.	Szláby Margit	"	"	"
10.	Torma Sándor	"	"	"
11.	Wolff Károly	"	"	"
12.	Wukovich Miklós	évközben kimaradt		

II. OSZTÁLY.

1.	Arszénovics Zoltán	dicséretes	dicséretes	kitünő
2.	Domanovszky Endre	"	"	"
3.	Báró Gudenus József	"	"	"
4.	Imre József	"	"	"
5.	Major Sarolta	"	"	"
6.	Naberschnig Silvio	"	"	jeles
7.	Patay Árpád	"	változó	jó
8.	Péchy Tamás	"	dicséretes	kitünő
9.	Snasel Irén	"	"	"
10.	Ungváry Evelin	"	"	"
11.	Wayand Miklós	"	"	"

III. OSZTÁLY.

1.	Biró Tamás	dicséretes	dicséretes	kitünő
2.	Böhm Karasovic Imre	"	"	"
3.	Dudás Pál	"	"	"
4.	Ferenczi Aladár	"	"	"
5.	Gergely István	"	"	"
6.	Gudenus Hugó báró	"	"	"
7.	Hada Róbert	"	"	"
8.	Major Gábor	"	"	"
9.	Szigeti Béla	"	"	"

IV. OSZTÁLY.

Sorsz.	Név	Vallás	Osztály	Előmenetel
1.	Bihar Adorján	dicséretes	dicséretes	kitünő
2.	Cseh Béla	"	"	"
3.	Gergely	"	"	"
4.	Győry Miklós	"	"	"
5.	Kovács Jenő	"	"	"
6.	Nagy László	"	"	jeles
7.	Radvány Imre	"	"	kitünő
8.	Trendl Jenő	"	változó	jó

V. OSZTÁLY.

1.	Ritter János	jó	változó	elégs.
2.	Sztriha Antal	dicséretes	dicséretes	kitünő
3.	Wohlmuth Béla	dicséretes	dicséretes	jeles

VI. OSZTÁLY.

1.	Hrozenka Rezső	dicséretes	dicséretes	kitünő
----	----------------	------------	------------	--------

Magántanulók.

1.	Gerbert Andor	róm. kath.	I.	jeles
2.	Gerbert Ottó	" "	I.	jeles
3.	Tóth Judit	" "	I—	kitünő
4.	Fischoff Tibor	" "	III.	jeles
5.	Hoyos Wenckheim Ilona gr.	" "	III.	kitünő
6.	Szecsey Dénes	" "	III.	jeles
7.	Szecsey György	" "	III.	jó
8.	Udránszky László	" "	III.	kitünő
9.	Fischoff Dezső	" "	IV.	jeles
10.	Tóth Eszter	" "	IV.	kitünő

A gazdasági ismétlő-iskola tanulóinak névsora, viselete szorgalma és előmenetele.

I. OSZTÁLY.

Sorsz.	A tanuló neve	Erkölsi viselete	Szorgalma	Előmenetele
1.	Babnig Lajos		Évközben kimaradt	
2.	Bajer Ferenc			
3.	Bayer Béla	dicséretes	" változó "	jeles
4.	Cséry Lajos	"	dicséretes	kitünő
5.	Csulik Mihály		Évközben kimaradt	
6.	Dulovics Ferenc	dicséretes	dicséretes	kitünő
7.	Dulovics Jenő	"	"	"

8. Gunda Ferenc	Évközben kimaradt		
9. Jakobsen Vilmos			
10. Ledvina János	dicséretes	változó	jó
11. Majoros István	"	dicséretes	kitünő
12. Majoros Valentin	"	"	jeles
13. Maner Károly	"	"	jeles
14. Patay Vendel	"	"	jeles
15. Porga Ferenc	"	változó	jeles
16. Porga Károly	"	"	jeles
17. Szirt Pál	jó	dicséretes	kitünő
18. Szokoli Mihály	Évközben kimaradt		
19. Wilhelm Antal	"	"	

II. OSZTÁLY.

1. Almády Sándor	dicséretes	változó	jeles
------------------	------------	---------	-------

III. OSZTÁLY.

1. Kondora Imre	Évközben kimaradt		
2. Patay András	dicséretes	dicséretes	jeles
3. Rupnik Károly	Évközben kimaradt		

A gyakorló-iskolai tanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

<i>A tanulók létszáma volt :</i>	O s z t á l y						Össze- sen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
Az iskolaév elején	11	10	9	8	3	1	42
Évközben beiratkozott	1	1	—	—	—	—	2
Évközben kimaradt	1	—	—	—	—	—	1
Év végén vizsgálatot tett	11	11	9	8	3	1	43

Életkor szerint :

1908-ban született	11	—	—	—	—	—	11
1907-ben "	1	11	—	—	—	—	12
1906-ban "	—	—	7	1	—	—	8
1905-ben "	—	—	2	7	—	—	9
1904-ben "	—	—	—	—	1	—	1
1903-ban "	—	—	—	—	—	—	—
1902-ben "	—	—	—	—	1	1	3
összesen	12	11	9	8	3	1	44

Vallás szerint :

Róm. kath.	8	9	6	3	3	1	30
Református	4	1	2	3	—	—	10
Ág. evangélikus	—	1	—	1	—	—	2
Izraelita	—	—	1	—	—	—	2
összesen	12	11	9	8	3	1	44

Anyanyelv szerint :

Magyar	12	11	8	8	3	1	43
Német	—	—	1	—	—	—	1
összesen	11	11	9	8	3	1	44

Illetőség szerint :

Budapesti	9	8	9	6	2	1	35
Más községbeli	3	3	—	1	1	—	8
Idegen	—	—	—	1	—	—	1
összesen	12	11	9	8	3	1	44

A szülők polgári állása szerint :

Tanító, tanár	—	4	—	1	—	—	5
Állami, községi tisztviselő	8	4	5	1	—	—	18
Katona	—	1	—	1	—	—	2
Más értelmiség	3	1	4	4	—	—	12
Iparos, kereskedő	—	1	—	1	—	—	2
Szolga vagy napszámos	1	—	—	—	3	1	5
összesen	12	11	9	8	3	1	44

Az évvégi magaviselet :

Dicséretes	11	11	9	8	2	1	42
Jó	—	—	—	—	1	—	1
összesen	11	11	9	8	3	1	43

Szorgalom :

Dicséretes	11	10	9	7	2	1	40
Változó	—	1	—	1	1	—	3
Hanyag	—	—	—	—	—	—	—
összesen	11	11	9	8	3	1	43

Előmenetel :

Kitűnő	11	9	9	6	1	1	37
Jeles	—	1	—	1	1	—	3
Jó	—	1	—	1	—	—	2
Elégséges	—	—	—	—	1	—	1
Elégtelen	—	—	—	—	—	—	—
összesen	11	11	9	8	3	1	43

VI. Értesítés.

A tanítóképző intézet első évfolyamába oly ép testű tanulók vétetnek fel, akik 14 ik évöket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és annyi előképzettséget igazolnak, amennyit a felső népiskolának, a polgári iskola, gimnázium, és reáliskola alsó négy osztályának sikeres elvégzése nyújt.

E követelmények igazolása szabályszerű iskolai bizonyítvány-nyal, vagy kiváltképen a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélye mellett leteendő felvételi vizsgálatlalt történik.

A fölvétel a következő iskolai évre mindenkor a megelőző iskolai év végeztével történik.

A felvétele vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott „Hivatalos Közlöny“ben és a „Néptanítók Lapja“ban május 1-ig pályázati hirdetés tétetik közzé, melynek lejárati határideje: május 31. napja.

A pályázati kérvényekhez a következő okmányok csatolandók: 1. születési bizonyítvány; 2. a megkívántató előképzettségről szóló iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről, esetleg az utolsó évi tanulmányokra szóló igazolvány, illetve félévi értesítő; 3. tisztí orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról, tehát testi-lelki épségéről a családfő polgári állásának feltüntetésével; 4. hiteles családi kimutatás, a mellékletek valamelyikéből ki kell tünnie a magyar honosságnak.

A felvétel a pályázati kérvények alajján történik. A kérvények az intézet igazgatóságánál nyujtandók be. (Budapest. I. ker. Mozdony-u. 40. szám alatt.)

Magasabb évfolyamba rendszerint csak azok vétetnek fel, kik a megelőző évfolyamot ugyanezen intézetben mint rendes tanuló sikeresen elvégezték.

A III. évfolyamba felvehetők, akik a polgári vagy középiskola hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. E vizsgálat díjlan.

Évközben csak kivételesen történhetik átlépés más tanítókép-

zöböl. Ily esetben az elbocsátó intézet igazgatójának hivatalos bizonyítványa is megkívántatik.

Az állami tanítóképző intézetnek csupán rendes tanulói vannak.

Az intézet négy évfolyamú; a négyéves tanfolyam sikeres elvégzése után a tanulók a tanítói oklevél elnyerése végett tanítóképesítő vizsgálatra bocsáttatnak.

A tanulók tandíjat nem fizetnek; azonban kötelezettek a betegápolási díj K 2.—, K 1.— kirándulási díj és 1—3 K szlőjdíj fizetésére.

A tanítóképző mellett a szülői házat pótló nevelői céllal internátus (bentlakás és köztartás) van szervezve, melyben a növendékek lakást, ételmezést, mosást és szükség esetén gyógykezelést nyernek.

Az internatusba való felvétel ösztöndíj jellegével bir; ez ösztöndíjat a vallás- és közoktatásügyi miniszter adományozza.

Az ez iránt való kérelmek a felvételi kérvénybe foglalandók s így szintén az igazgatóság útján terjesztetnek fel.

Az ösztöndíjak háromfélék:

1. az egész köztartás, mely az intézet internátusában való egészen ingyenes, teljes ellátásból áll;

2. fél-köztartás, melynek élvezői az internátusban szintén teljes ellátást kapnak ugyan, de a költségvetésileg egy növendékre megállapított ételmezési költségnek felét (ez idő szerint 190 koronát) felévi előleges részletekben tartoznak az intézet pénztárába befizetni;

3. Egész fizetéses ellátás az internátusban való bennlakással, amellyel havi 38 koronát, tehát évi 380 koronát fizet a növendék az intézeti pénztárba.

4. évenként 180 korona készpénz, vagy ehelyett ingyen ebéd.

5. Fizetéses ebéd, amellyel havi 19 kor. ért ebédet kap a növendék. Az évenként üresedésbe jövő fentebb említett ösztöndíjak minőségéről és mennyiségéről a már fentebb említett pályázati hirdetés nyújt időről-időre részletes felvilágosítást.

Köteles minden bennlakó növendék magával hozni legalább 6 pár fehérneműt, 3 éjjeli inget, 4 törülköző kendőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 lepedőt, 1 vánkost, 2 vánkoshéjat, 1 téli takarót, vagy pedig egy dunyhát 2 huzattal, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét és 3 csizmakefét, u. m. 1 fényesítő-, 1 sár és 1 mázolókefét.

Az első 8 nap alatt köteles magát mindenki a szükséges tankönyvekkel ellátni. A könyvek az első osztályban körülbelül 45—50 koronába kerülnek.

A tanítóképző intézetek részére a 31,152/1914. sz. alatt minis-
teri rendelettel kiadott rendtartási szabályzat 4 §.-a alapján meg-
van engedve, hogy magánuton készülő tanulók, főképpen, a tani-

tói képesítés megszerzésének céljából, a vallás és közoktatásügyi minister engedelmével osztályvizsgálatokat tehessenek.

Az ezen vizsgálatokra való jelentkezés föltételeit illetőleg mihez tartás végett tájékoztatást nyújt a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1914. évi 31152/1914. számú magas rendeletével kiadott elemi népiskolai tanítóképesítő vizsgálati szabályzat (kapható Budapest, I. ker., Vár., Magy. kir. Tudomány-Egyetemi Nyomda.)

Ezen vizsgálatoknál irányadóul szolgál a magyar királyi állami tanítóképző-intézetek tanterve (kapható ugyanott.)

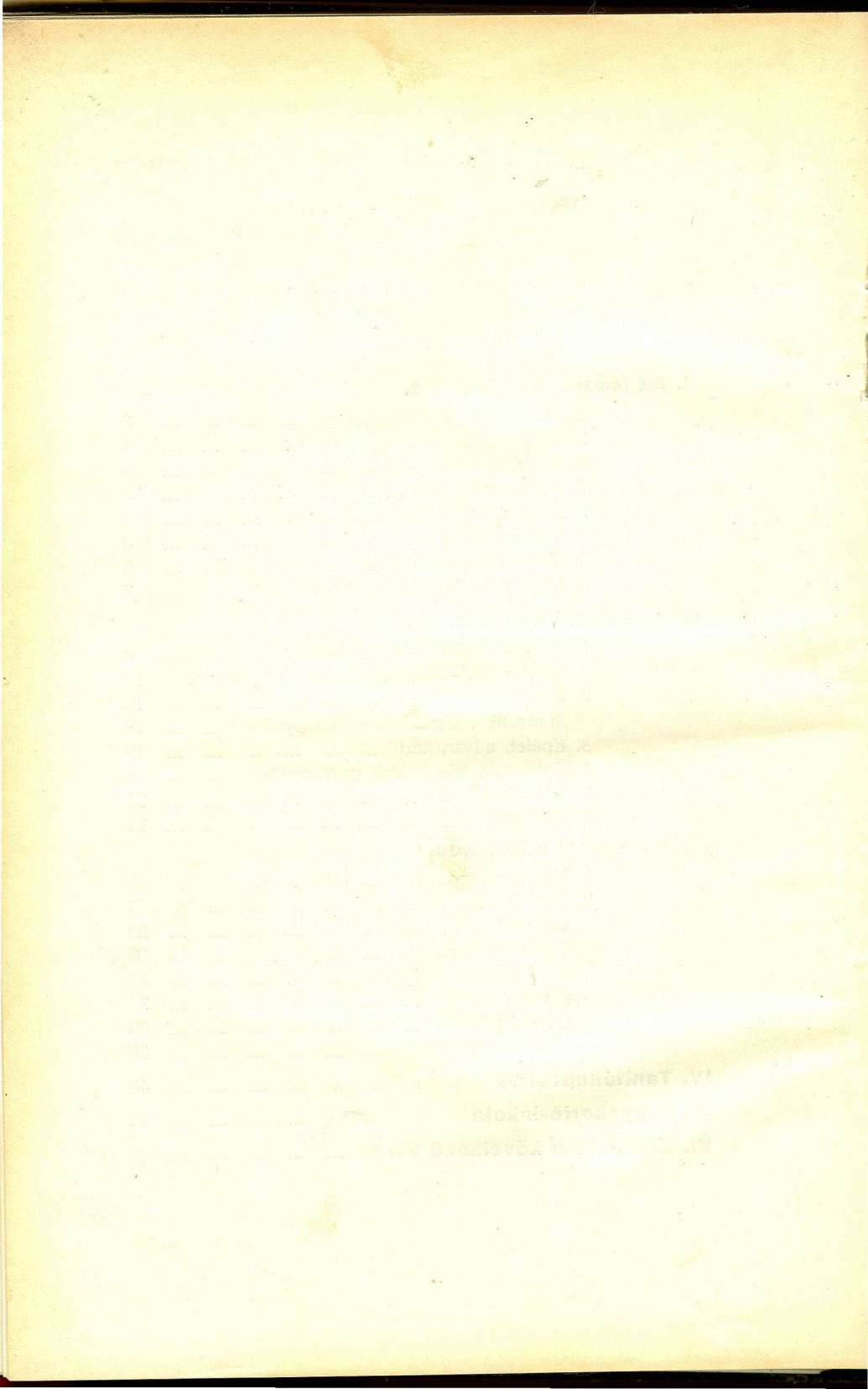
Az igazgatóság.

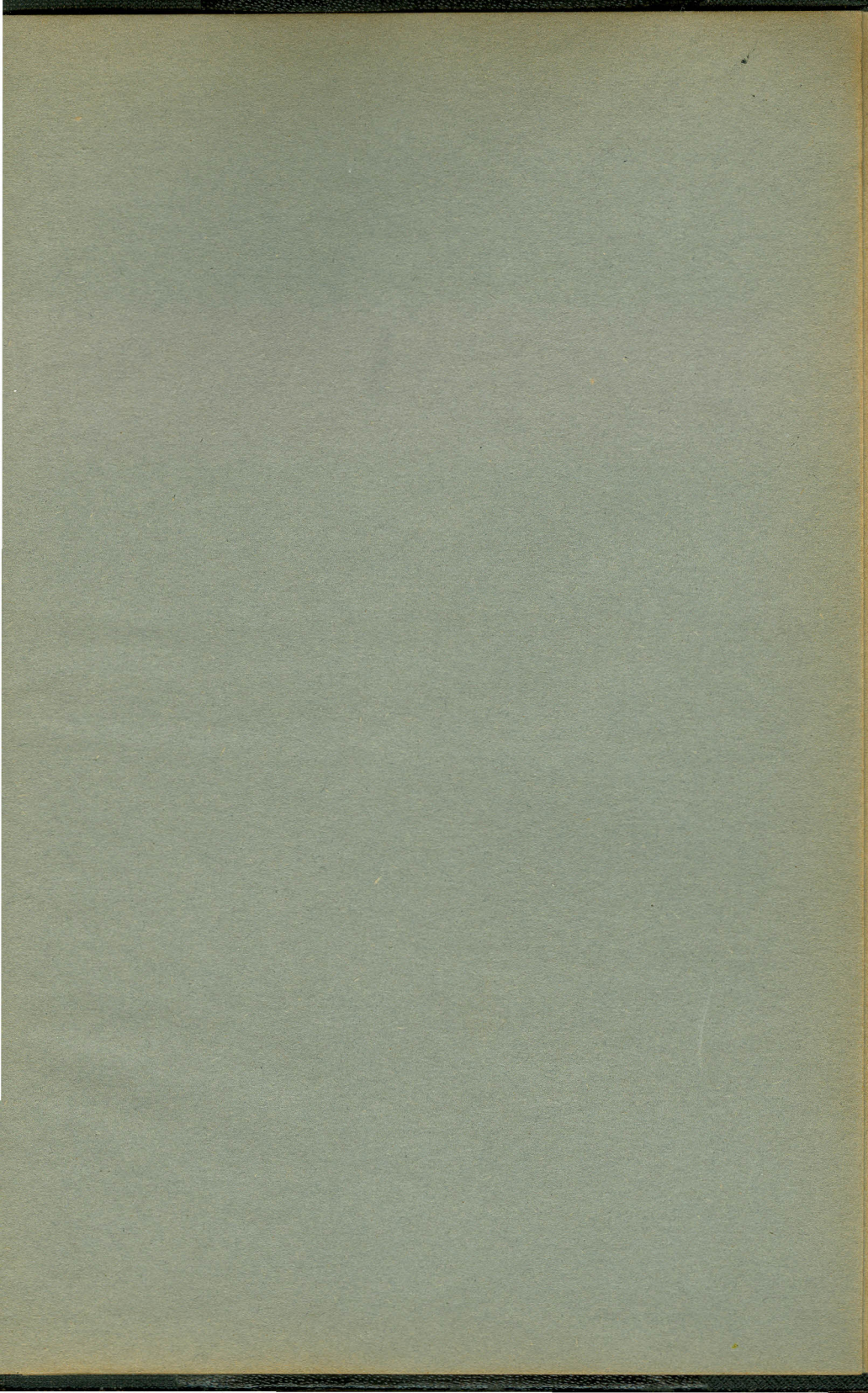


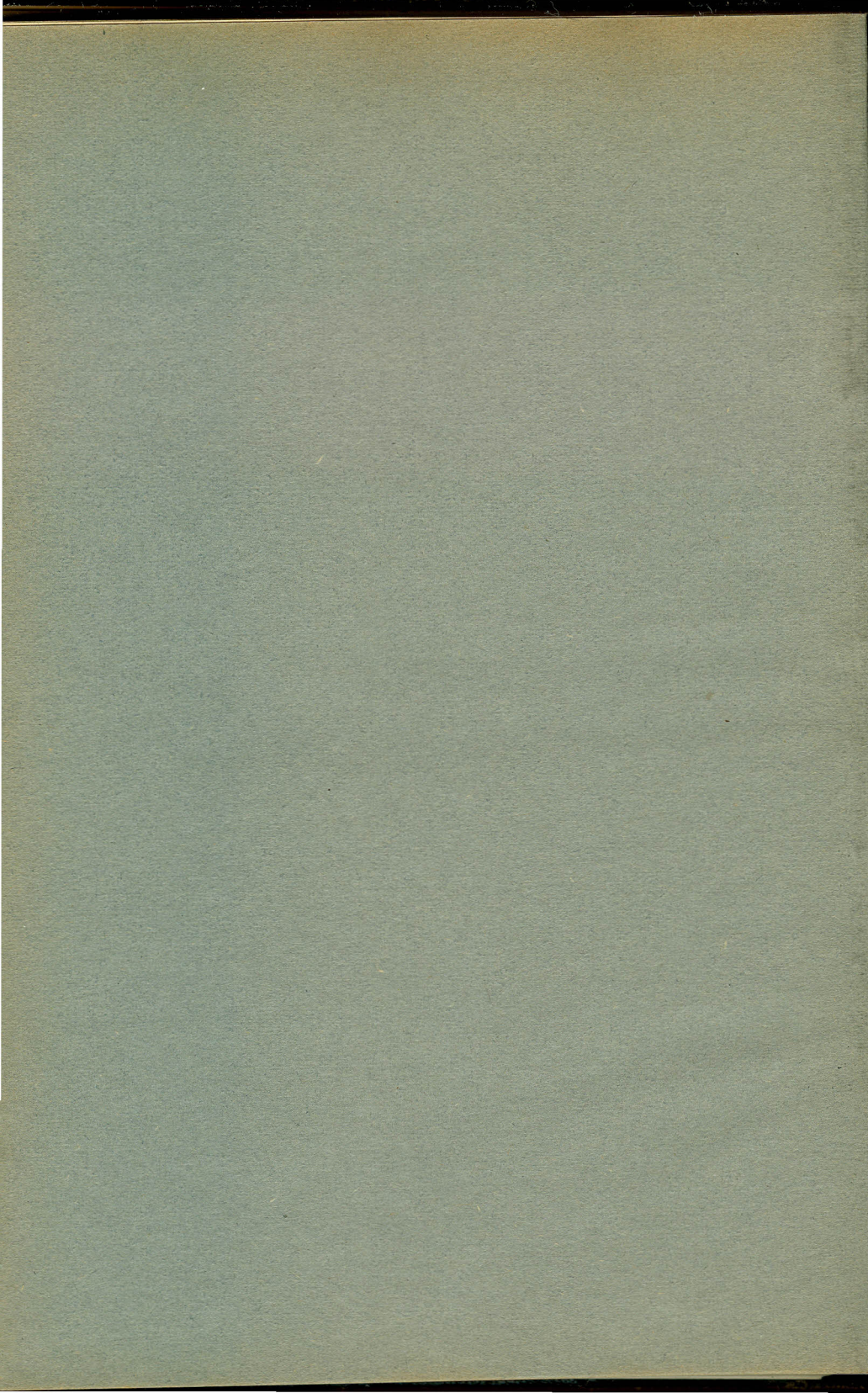
4324

TARTALOM.

	Oldal
I. Az iskolai év története.	
1. Áttekintés	3
2. A rendkívüli állapotok hatása	4
3. Az intézet véráldozata	5
4. A tantervi munka	5
5. Növendékek halála	5
6. Tanárváltozás	6
7. Tanügyi látogatások	6
8. Legfontosabb miniszteri rendeletek	7
II. Az intézet állapota.	
1. A tanári testület és munkaköre	8
Az Apponyi-Kollégium didakt. gyakorlatai	10
2. A növendékek	10
Statisztikai kimutatás a tanulókról	17
3. Épület, udvar, kert	19
4. Szertárak, könyvtárak gyarapodása	19
5. Internátus	21
6. Köztartás	22
III. Az intézet működése.	
1. Nevelés, fegyelem	23
2. Tanítás	23
Órarend	26
Tankönyvjegyzék	29
A gyakorlati kiképzés	31
Ifjusági körök	35
Orvosi jelentés	38
Vizsgálati sorrend	38
IV. Tanítóképesítés	40
V. A gyakorló-iskola	42
VI. Értesítés a következő évre	48







2-

